PROGRAM TV NA TYDZIEŃ

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania V • 27 czerwca - 3 lipca 1994 r. nr 24 (110)

PIERWSZE WYBORY PREZYDENTA BIAŁORUSI

Na stanowisko Prezydenta pretenduje jak wiadomo 6 osób, chociaż właściwie można mówić tylko o dwóch koncepcjach. Pierwsza, reprezentowana przez czterech kandydatów, przewiduje ścisły sojusz z Rosją, kosmetyczne raczej reformy w gospodarce, powrót w znacznej mierze do konserwatywnych metod zarządzania. Pamiętać o tym warto z bardzo prostej przyczyny. Otóż wielu wyborców, którzy nie mają zamiaru głosować za Kiebicza, Dubko i Nowikowa, podczas zbierania podpisów wypowiedziało się za kandydaturą Łukaszenki. Głosując więc za niego głosujemy za koncepcję, którą ma w programie wymieniona trójka.

Druga koncepcja, reprezentowana przez Poźniaka i Szuszkiewicza, przewiduje utrwalenie państwowości Białorusi, szukanie dróg do zjednoczenia Europy, rozwój ekonomiki według wzorów rynkowych, dobrosąsiedzkie stosunki ze wszystkimi sąsiadami. Nie muszę przekonywać , że ta koncepcja jest bardziej cywilizowana i perspektywna.

Co do stosunków wszystkich kandydatów odnośnie nas, miejscowych Polaków, to właściwie nie ma o czym mówić. Były wizyty w Zarządzie, były obietnice, ale raczej wątpię, że obietnice poszczególnych kandydatów będą w całości zrealizowane.

Mimo wszystko na wybory trzeba iść. A więc najwyższy czas zastanowić się komu oddać swój głos. Ja oczywiście będę wybierać nie z sześciu a z dwóch kandydatów.

Czytelnik z Oszmiany

W Grodnie trzy dni obradowała białorusko - polska komisja do spraw szkolnictwa i oświaty polskiej na Białorusi. Podczas obrad było ustalono, że jest potrzeba bardziej aktywnie dążyć do organizacji polskich szkół w Republice.

Na zdjęciu: podczas obrad komisji.

Fot. M. Aniszczenko

DĄŻENIE DO WSPÓŁPRACY

Rozszerza swą działalność Polskie Zjednoczenie Demokratyczne w Grodnie. Jak oświadczył prezes miejskiego oddziału PZD Kazimierz Kąkol, partia ta obecnie jednoczy na terenie miasta ponad 300 osób.

Celem partii jest obrona praw mniejszości polskiej na Białorusi. Partia w swej działalności popiera Związek Polaków na Białorusi i liczy na ścisłą współpracę ze Związkiem. Jest organizacją otwartą dla wszystkich niezależnie od ich pochodzenia.

PZD wyraża gotowość do współpracy z innymi organizacjami społecznymi i politycznymi o podobnej orientacji politycznej. 15 czerwca odbyło się spotkanie kierownictwa PZD w Grodnie z kierownictwem Zjednoczonej Demokratycznej Partii Białorusi (ZDPB). Oprócz miejscowych liderów ZDPB w rozmowach uczestniczył prezes tej partii Aleksander Dobrowolski. Wymieniono poglądy w kwestiach, dotyczących obecnej sytuacji społeczno-politycznej na Białorusi, mówiono o pierwszych doświadczeniach w działaniu. Uczestnicy spotkania zgodnie doszli do wniosku o konieczności kontynuowania tego rodzaju spotkań w celu nawiązania bardziej ścisłej współpracy.

J.D.

NOWE ODDZIAŁY ZPB

5 czerwca w Mińsku odbyła się założycielska Konferencja Obwodowa Związku Polaków na Białorusi, w wyniku której został założony Oddział ZPB w Mińsku. Prezesem Obwodowego Oddziału drogą demokratycznej alternatywy tajnym głosowaniem był wybrany Czesław Bieńkowski, członek Zarządu Głównego ZPB, Prezes Polskiego Stowarzyszenia Naukowego. Dzięki powstaniu tej jednostki ZPB powstała możliwość koordynowania działalności Polaków na terenie obwodu Mińskiego, w którym mieszka około 200 tys. przedstawicieli narodowości polskiej.

◆ ◆ ◆

Został powołany do życia Oddział Polaków w Połocku obwodu Witebskiego. Jego Prezesem była wybrana pani Irena Kirpieczonek.

◆ ◆ ◆

Odbyła się Konferencja sprawozdawczo-wyborcza Mińskiego Miejskiego Oddziału ZPB.Ponownie prezesem Oddziału został wybrany Tadeusz Tarasiewicz, który jest nauczycielem jednego z technikumów Mińska.

Irena ARTISZ

Wieści z Brześcia

Coraz więcej Polaków włącza się w nurt działalności ZPB. 15 maja przyjechaliśmy do Peliszcz. Dostarczyliśmy książki do biblioteki polskiej. Po Mszy św. miało miejsce krótkie spotkanie z kombatantami. Następnie udaliśmy się do pobliskich Siechnowicz. Po drodze nawiązała się ciekawa rozmowa z Pawłem Paszkiewiczem, Bronisławem Kuchtą, Wacławem Trzeciakiem, Stanisławem Żukiem, Bronisławem Homziukiem - kombatantami II wojny światowej. Są to mądrzy, doświadczeni przez życie ludzie, o prawdziwych i szczerych polskich sercach.

W Siechnowiczach koło szkoły ujrzeliśmy popiersie Tadeusza Kościuszki, a w gmachu szkolnym urządzono wystawę "Życie i walka T. Kościuszki".

29 maja w parafii Czernowczyce odbyło się zebranie założycielskie ZPB. Prezesem oddziału została wybrana Maria Janczewska, wiceprezesem - Jadwiga Sawczuk.

J. K.

Za Niemen i po cóż za Niemen?

Miesiąc temu odbył się w Grodnie I Zjazd byłych mieszkańców tego miasta. Był to sentymentalny powrót, do Kraju Dzieciństwa, do korzeni naszej polskości. Dla niektórych z nas było to spotkanie pierwsze od lat pięćdziesięciu. Niepodobno tego wyrazić słowami, cośmy odczuwali, kiedy znowu od lat wielu mogliśmy chodzić wzruszeni do głębi śladami naszej młodości. A jeszcze trudniej jest oddać atmosferę tego spotkania. Było to spotkanie ludzi sobie bliskich, bo łączyła ich wspólna miłość pogłębiona tęsknotą do rodzinnego miasta, wspólne nieraz tragiczne losy lat minionych. Długie rozmowy, dyskusje, uściski i pocałunki a nierzadko kręcąca się łza w oku. To wszystko wytwarzało niepowtarzalny klimat tego spotkania. Wielu z nas odnajdowało, chociaż w zmienionym stanie, swoje domy rodzinne, zaułki, ulice. Ale wielu też mogło jedynie zapytać słowami poety:

Gdzie ta chatka, co mnie
wychowała
Gdzie ta jabłonka
Zielona wyniosła
Co w ogrodzie stała
Gdzie te myśli, dziewki młodej
Jak kwiatki na łące
Gdzie te źródla żywej wody
Z pod ziemi bijące.
Chatka w gruzy obalona
Jabłonka w próchno zamieniona
Źródła bić przestały
Jeno same łzy zostały.

Pokłoniliśmy się głęboko wszystkim, żywym i umarłym mieszkańcom tego umiłowanego miasta. Odwiedziliśmy, złożyliśmy kwiaty, zapalając znicze wiecznej pamięci na wszystkich bolesnych stacjach, polskiej grodzieńskiej Golgoty. Wzięliśmy udział w uroczystym pogrzebie szczątków odkopanych w Drucku, pomordowanych polskich żołnierzy Września. A jak nie wspomnieć, naszego dumnego i smutnego zarazem przemarszu ulicami miasta. Poczynając od Kościoła Farnego poprzez plac St Batorego, Dominikańską i pod pomnik Elizy Orzeszkowej, gdzie złożyliśmy kwiaty i zapalono znicze. Jak opisać polskie dzieci na chodnikach ul. Orzeszkowej, które nas witały kwiatami, pieśnią i słowami patriotycznej poezji w ojczystym języku. Całowaliśmy je z wielkim wzruszeniem i cisnęły nam się na usta słowa naszego hymnu, jeszcze Polska tu nie zginęła. A polskie Harcerki i Harcerze, które cały czas towarzyszyły nam w swoich szarych mundurach, które tak mocno i dumnie dzierżali w swoich dłoniach polskie flagi narodowe, przy odwiedzanych przez nas obeliskach i pomnikach przeszłości, świadczących o polskości tych ziem. Radowały się ich widokiem serca nasze i dziękujemy im za to stokrotnie.

W rzęsistym deszczu, który nam wcale nie przeszkadzał pochyliliśmy się w głębokiej zadumie nad wspólną mogiłą Jana i Cecylii, co to jak głosi legenda złączeni miłością leżą we wspólnym grobie. Złożyliśmy kwiaty i zapalono znicze wiecznej pamięci i podzięki za ofiarę życia na powstańczej mogile opodal wsi Miniewicze. Na pożegnanie której odśpiewaliśmy Marsz, marsz Polonia i Rotę, niejako zapewniając że nie rzucimy ziemi skąd nasz ród. Echo tych naszych pieśni, niosły się po lesie aż opadły w dół i połączyły się z szumem fal ukochanego Niemna. Wzruszeni do głębi zbliżaliśmy się do jego wody, i na powitanie, a może niektórzy na pożegnanie, piliśmy jego wody i obmywali twarze. Nie zapomniane, to były chwile, do których będziemy powracać ciągle i żyć ich wspomnieniem.

CIĄG DALSZY NA STR.3

AKTUALNOŚCI • FAKTY • WIADOMOŚCI

❒ Wybitny pisarz Wasil Bykau obchodzi swoje 70 urodziny.

❒ W Mińsku odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa "Białorusko-amerykańskie stosunki historyczno-kulturalne: tradycje, współczesność, perspektywy". Udział wzięli naukowcy oraz pisarze z USA, Rosji, Białorusi, Polski i innych krajów.

❒ W Witebsku rozpoczął się Pierwzy Międzynarodowy Plener Malarski im.Marka Szagala, na który przybyło 42 malarzy z 10 krajów.

❒ Zgodnie z ordynacją wyborczą by wybory prezydenta były prawomocne w głosowaniu powinno wziąć udział co najmniej 3674856 osób, natomiast by uzyskać zwycięstwo w I turze wyborów kandydat powinien uzyskać ponad połowę tej liczby głosów.

Podana przez nas poprzenio informacja była nieścisła.

❒ 19 czerwca b.r. odbędą się obrady Kongresu Narodow Białorusi.

❒ Wymagają rekonstrukcji i modernizacji rafinerie ropy w Nowopołocku i Mozyrzu. Ewentualne koszta tego przedsiębiorstwa wynoszą ok. 800 mln. dolarów.

❒ W zakładach "Homsielmasz" przeszedł próby techniczne pierwszy kombajn dla zbioru buraków cukrowych.

❒ W Państwowym Rosyjskim Teatrze Dramatycznym w Mińsku odbyła się uroczystość z okazji nadania teatrowi tytułu Teatr Akademicki.

❒ Na Festiwalu "Mołodeczno '94" główną nagrodę zdobyła Natalia Kudrina , wykonawczyni piosenki "Pora naszej miłości".

❒ Litwa, Łotwa i Estonia zawarły porozumienie o powołaniu Rady Ministrów Krajów Nadbałtyckich.

❒ Jegor Gajdar został wybrany prezesem partii "Demokratyczny Wybór Rosji".

❒ W Kanadzie wydano w języku angielskim pięciotomową encyklopedię "Ukraina".

❒ Rząd Rosji zatwierdził szereg ulg osobom, które w minionym okresie były represjonowane oraz członkom ich rodzin. Między innymi otrzymują oni prawo do bezpłatnej instalacji telefonu oraz bezpłatnego samochodu marki ZAZ-968.

❒ Nowym wiceministrem obrony narodowej w Polsce została Danuta Waniek, posłanka SLD.

❒ UD i KLD połączyły się w Unię Wolności, na której czele stanął Tadeusz Mazowiecki.

❒ 19 czerwca w Polsce odbyły się wybory samorządowe.

❒ W ciągu roku obowiązywania ustawy antyaborcyjnej prokuratura wszczęła 53 śledztwa, z czego zawieszono lub umorzono 39. W tym czasie dokonano w Polsce 777 legalnych zabiegów przerywania ciąży, głównie z powodu zagrożenia zdrowia lub życia kobiety.

SPOTKAMY SIĘ NAD ŚWITEZIĄ

W czerwcu 1992 r. z inicjatywy Komitetu Pamięci A. Mickiewicza przy udziale Muzeum A. Mickiewicza w Nowogródku odbyła się międzynarodowa konferencja "Spotkania nad Świtezią". Z kolei w ubiegłym roku w Polsce odbyło się spotkanie na wielkopolskim szlaku Mickiewiczowskim "Z Nowogródka do Śmiełowa", którego organizatorami byli Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Wielkopolski Oddział Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" oraz Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Wyniki obu konferencji potwierdziły celowość tego typu imprez. Popularność ich z każdym rokiem wzrasta.

W roku bieżącym Komitet Pamięci A. Mickiewicza i Związek Polaków na Białorusi zwołują w dn. 15-17 lipca kolejną międzynarodową sesję naukowo-krajoznawczą pod hasłem "Spotkania nad Świtezią". Zamiarem Komitetu jest podkreślenie znaczenia twórczości A. Mickiewicza w polskiej tradycji, zwłaszcza na Wschodzie, oraz zachęta Polaków do zespolenia wysiłków w sprawie restauracji i ochrony pamiątek kultury i historii polskiej na Białorusi.

Program konferencji przewiduje obrady plenarne w Nowogródku, wieczór poetycko-muzyczny nad jez. Świteź, wycieczkę "Szlakiem Mickiewicza", wieczór wspomnień "Mickiewicz w moim życiu" i in.

Ponieważ w roku bieżącym obchodzimy 200 rocznicę insurekcji Kościuszkowskiej, nie zabraknie również na konferencji tematów, związanych z postacią Tadeusza Kościuszki.

Swój udział w obchodach konferencji zgłosili już wybitni mickiewiczologowie z Polski, Białorusi i krajów Zachodu.

Komitet zaprasza wszystkich chętnych do wzięcia udziału w kolejnych "Spotkaniach nad Świtezią"

J.D.

KONKURS NA PRACĘ MAGISTERSKĄ

Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie ogłasza konkurs dla Polaków ze Wschodu na pracę magisterską lub dyplomową z dziedziny:

- literatury polskiej
- historii Polski
- językoznawstwa języka polskego
- problematyki społeczności polonijnych na Wschodzie

powstałej po 1992 r. na uczelniach w kraju zamieszkania (Białoruś, Kazachstan, Litwa, Łotwa, Ukraina, Rosja).

Prace należy zgłaszać do dnia 30 listopada 1994 na adres:

Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie

ul. Litewska 2/4

00-581 Warszawa (tel. 694-73-24)

Wyniki konkursu zostaną ogłoszone do dnia 1 marca 1995.

Nadesłane prace oceniać będzie sąd konkursowy, w skład którego wejdą poloniści i historycy z kraju oraz przedstawiciele środowisk polskich na Wschodzie.

I nagroda: 400 USD (równowartość)

Łączna pula nagród wyniesie równowartość 1200 USD.

Najciekawszymi pracami postaramy się zainteresować wydawców.

Przewodniczący Sądu Konkursowego

dr Andrzej KRAWCZYK

W Bobrujskim oddziale ZPB wiele uwagi zwraca się odrodzeniu polskiej twórczości amatorskiej wśród dzieci i młodzieży. ***Na zdjęciu:*** **dziecięcy zespół z Bobrujska.** *Fot. M. ANISZCZENKO*

ABY WASZE SŁOWA ZAWSZE BYŁY PEŁNE TROSKI O CZŁOWIEKA...

Szanowny "Głosie"!

Proszę o wybaczenie, że zwracam się do Was nie w języku waszego pisma, ale znając trochę Wasz tygodnik, jestem pewien, że z tego powodu nie ustosunkowujecie się do mnie nieprzyjaźnie. (List był napisany w języku białoruskim - red.)

Spotykać się z kimś nowym należy do przyjemności, szczególnie przyjemne są spotkania z tymi, którzy wykazują współczucie i życzliwość. Właśnie odczułem to, gdy po raz pierwszy spotkałem się z Wami. Jak gdyby powróciła do mnie cząsteczka mego "Ja", która dotychczas długo błądziła wśród obcych dusz i teraz osiągnąwszy przyjemną całość, może wreszcie westchnąć spokojnie i szczęśliwie.

Grodzieńszczyzna - nasz wspaniały zakątek, z niepowtarzalną historią i mentalnością ludu tu zamieszkującego. Coś takiego nie da się odnaleść w pozostałej części Białorusi. Nie są to dźwięczne słowa, taki właśnie jest realny stan rzeczy, który może potwierdzić każdy mieszkaniec Grodzieńszczyzny, gdy losy rzucą go do innej miejscowości. Nie zmyślam, jestem osobą młodą - w wieku 27 lat, nie mam potrzeby przypochlebiania się. Z wykształcenia jestem filologiem, dlatego zawsze ciekawił mnie stan wewnętrzny ludzi, sposób ich myślenia i duchowe samookreślenie. Trudno więc się omylić w swych spostrzeżeniach, mając za plecami tak poważną oporę.

Nie będę oryginalnym, gdy stwierdzę, że ścisłe sąsiedztwo dwóch naszych narodów (a mowa dotyczy wyłącznie Grodzieńszczyzny) napełniło nasze życie jakąś szczególną treścią. Nie bacząc na wszelakie nie sprzyjające okresy, właśnie owa bliskość była tym kołem ratunkowym, dzięki któremu, co dziś można bez przesady stwierdzić, uchroniły się nasze dusze - rzecz dla nas najważniejsza. U Białorusinów - białoruskie, u Polaków - polskie. Powtarzam: nigdzie na Białorusi nie znajdziecie takiej spokojnej życiowej mentalności jak właśnie tu. Jest to ustrój życia, dany nam od Boga i chroniony przez Niego. Czy zdołała nas dzisiaj ktoś przekonać, że pewne środowisko polskie, nawet niewielkie, polska kultura, religia i obyczaje zdołały by się zachować i istnieć gdzieś na Mohylewszczyźnie, bądź na Witebszczyźnie?

Zakładam, że taka próba będzie z góry przegraną. Nie było tam nic takiego, chyba za wyjątkiem kółek amatorskich. I sedno sprawy polega nie na tym, że Grodzieńszczyzna znajduje się bliżej Polski, a przez to lżej tu jest dbać i pojmować to co jest polskie. Myślę że polega to na niejednorodności Białorusinów w ich mentalności, która kształtowała się w ciągu wielu dziesięcioleci jeśli nie stuleci pod wpływem wielu czynników. Polska leży bliżej Europy, dlatego też myślenie europejskie szybciej i swobodniej przenikało i było przyswajane na Grodzieńszczyźnie niz w innych regionach. We Wschodniej Białorusi były duże wpływy Rosji, stąd biorą się wady naszych "wschodnich braci": w życiu, psychologii, postępowaniu. Czy chcemy się do tego przyznać czy nie, ale musimy stwierdzić, że rozwinęła się tam osobliwa mentalność - imperialna. Główną jej cechą jest nietolerancja względem inorodców. Dlatego właśnie w tak kategoryczny sposób pisałem o znikomości polskości na Mohylewszczyźnie: tępiono by ją od korzeni, jak niegdyś niszczono tzw."białoruskich nacdemów".

Oczywiście tępiono i u nas: zarówno w okresie polskiej defensywy jak i później przy bolszewickim zaślepieniu. Ale duch białoruski i polski na Grodzieńszczyźnie nie zdołano wykarczować do końca. Dlatego że korzenie tkwiły głęboko w narodzie, dlatego że warunki sprzyjały ku temu. Mam na myśli współistnienie Białorusinów i Polaków. Tylko dzięki niemu zachowało się dotychczas to, co z pełnym prawem możemy zapisać sobie jako osiągnięcie: naszą odmienność.

Właśnie takie myśli zaświtały mi w głowie po zaznajomieniu się z Waszym tygodnikiem. Jest, co prawda, jeszcze dużo pytań do Was jak i życzeń, lecz sprawą zasadniczą jest, to że jesteście wśród nas. Nie wątpię, że będziecie, starali zmienić nasze życie na lepsze. Chciało by się, by wasze słowa zawsze były pełne troski o los człowieka, by budziły w nim najlepsze uczucia.

W swoim liście zahaczyłem głównie o stosunki białorusko-polskie, nie dowierzając zbytnio białorusko-rosyjskim. Cóż, nie zmyślam, gdy tak piszę. Te pierwsze w obecnych postimperialnych czasach wydają mi się równoprawne, są wynikiem konieczności życiowej. Są moją nadzieją na przyszłość i nie tylko moją. Myślę, że Wy, Szanowna Redakcjo, podzielacie moje poglądy. Żyjemy w czasie pragmatycznym, który powinien godnie i z korzyścią służyć dla każdego. Nie jestem seperatystą ale ciągle powracam myślą do Grodzieńszczyzny i jej mieszkańców. Wszyscyśmy, kto słowem, kto czynem, jesteśmy zobowiązani, zastanowić się nad tym, jak nam, grodnianom, żyć dalej. Nasz los jest w naszych rękach.Dlatego wierzę, że zrozumieliście tę troskę, z którą piszę te słowa.

Życzę dalszych sukcesów!

Wszystkiego najlepszego!

S.M.

Rejon wołkowyski

WIEŚCI Z NIEŚWIEŻA

29 maja rejonowa organizacja Polskiego Zjednoczenia Demokratycznego w Nieświeżu otrzymała błogosławieństwo z rąk księdza proboszcza H. Okołotowicza w kościele p.w. Bożego Ciała.

Odbyło się zebranie członków PZD, były poruszone problemy odrodzenia języka ojczystego, oraz szeregu innych spraw, dotyczących miejscowych rodaków.

Natomiast 2 czerwca miała miejsce doniosła uroczystość, jakiej mieszkańcy miasta nie oglądali już od 1939 r. W tym dniu z okazji Święta Bożego Ciała odbyła się dzięki staraniom księdza H. Okołotowicza świąteczna procesja. Podczas uroczystości na ulicach miasta zgromadziły się tysięczne tłumy mieszkańców Nieświeża i okolicznych wsi. Ludzie ze wzruszeniem w skupieniu modlili się przed czterema ołtarzami, wzniesionymi w różnych miejscach Nieświeża.

Stanisław ĆWIRKO

SWOJA GAZETA

I znowu przyjemna wiadomość. Niedawno informowaliśmy naszych czytelników o tym, że Klub Polski w Baranowiczach rozpoczął wydawanie miesięcznika "Polskie Słowo z Baranowicz". Tym razem otrzymaliśmy dwa kolejne numery "Głosu Nieswieża" - biuletynu informacyjnego Oddziału ZPB w Nieświeżu. Biuletyn zamieszcza informacje, dotyczące działalności Oddziału ZPB w Nieświeżu, migawki z życia kulturalnego i religijnego w mieście, publikuje w odcinkach "Kartki z historii Nieświeża" w opracowaniu Jana Iwaszkiewicza. Nad wydaniem pracowali Halina Jewdokimowa, Jan Iwaszkiewicz, Zygmunt Kolesiński.

Życzymy dalszych sukcesów.

R.R.

KULTURA

DLA OBYWATELI REPUBLIKI

REPORTAŻ Z OTWARCIA CENTRUM KULTURY MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

W piątek , 3 czerwca 1994 r. w Mińsku odbyło się uroczyste otwarcie Republikańskiego Centrum Kultury Mniejszości Narodowych, który się rozmieścił w Domu Kombatanta przy ul. Janki Kupały.

Na uroczystym otwarciu byli obecni: Premier Republiki Białoruś Wiacześław Kiebicz, Przewodniczący Prezes Komisji Rady Najwyższej do Spraw Mniejszości Narodowych Slemniow, Minister Oświaty Wiktor Gajsionek, Minister Informacji i Druku Anatol Butewicz, Zastępca Kierownika Urzędu Rady Ministrów do Spraw Kulturalno-Społecznych Natalia Gołubiewa, Minister Spraw Zagranicznych RB Piotr Krawczenko, Wicepremier RB Michał Dziemczuk, Ambasador RP w Mińsku Elżbieta Smułkowa, Sekretarz Ambasady RP w Mińsku Krzysztof Dłużewski, Przewodniczący Rady Miejskiej Mińska Włodzimierz Gierasimienko, Przewodniczący Stowarzyszenia " Białorusini Świata" profesor Adam Maldzis.

Na sali byli również obecni przedstawiciele 10 stowarzyszeń i związków mniejszości narodowych, i m. in. reprezentanci Polaków, Rosjan, Niemców, Tatarów, Żydów, Ukraińców, Ormian.

Premier Republiki Białoruś Wiacześław Kiebicz w swoim wystąpieniu powiedział:

- Drodzy Rodacy!

Chcę użyć właśnie tego prostego zwrotu, który zjednoczy nas wszystkich - obywateli Republiki Białoruś!

My wszyscy, mieszkając w naszym młodym państwie suwerennym, powinniśmy dążyć do jednego celu - uświadomić siebie i być zawsze zjednoczonym narodem Białorusi.

Jeżeli zwrócić się do statystyki - to można zrozumieć: Białoruś - to państwo wielenarodowościowe. Prawie trzecią część jej mieszkańców stanowią Rosjanie, Ukraińcy, Żydzi, Litwini, Polacy, Tatarzy, przedstawiciele innych narodowości.

Nasza polityka buduje się na szacunku w stosunku do wszystkich narodów, mieszkających na terenie Republiki. Budując model nowego państwa suwerennego, już ułożyliśmy podstawowe zasady współdziałania państwa z przedstawicielami wszystkich narodowości. To - równość obywatelska, jednakowe socjalne, ekonomiczne, polityczne gwarancje dla wszystkich mieszkańców Republiki, bez względu na ich narodowość; prawa na rozwój narodowo-kulturalny, depolityzacja stosunków narodowościowych i inn.

Wiecie , dzisiaj , kiedy otwieramy nasz Centrum Kultury , przyszła mi na myśl wypowiedź starożytnych filozofów - "Nacja wtedy jest mocna, kiedy w jej podstawie żyje naród!".

To wielkie dobro, kiedy do kanwy socjalno-historycżnej jednej nacji wchodzą kultura i tradycje wielu stowarzyszeń nacjonalnych. To wzbogaca intelekt całego państwa, duchowo bogatsze i bardziej nasycone staje się życie całego społeczeństwa.

Czy możemy, dzisiaj dzielić jeden drugiego przez sztuczne nacjonalne bariery? W Republice ponad połowa małżeństw jest mieszana, całe pokolenia i przeszłe, i teraźniejsze, i przyszłe są ciasno związane, stanowią i krewną, i duchowo-kulturalną wspólnotę.

Każdy z nas ma prawo chronić tradycje swego narodu, jego kulturę historyczną i jego wartości duchowe.

Gwarancją tego jest państwo suwerenne i wielonarodowościowe.

Te gwarancje są podtrzymywane Konstytucją i prawami obywateli naszego państwa. Prawa otrzymania wykształcenia w języku ojczystym, prawa pozwalające korzystać z nacjonalnych tradycji kulturalnych, prawa równości nacjonalno-politycznej.

Wszystko to jest ważne. Dzisiaj musimy rozstrzygnąć najtrudniejsze pytania dotyczące wyjścia z kryzysu ekonomicznego. Rozstrzygnąć to pytanie możemy tylko razem. Tylko naród, w którym są scementowane najlepsze źródła różnych kultur wspólny intelekt i socjalna zgoda, potrafi rozstrzygnąć to pytanie. Jako jeden z kierowników państwa, bardzo dobrze widzę te wszystkie problemy. Rząd stale pomaga wszystkim naszym stowarzyszeniom nacjonalno-kulturalnym. Owszem, popieram podwójne obywatelstwo. To wszystko nie jest takie proste. Jednak liczę, że człowiek będzie się czuł socjalnie psychologicznie pewniejszy podczas rozstrzygnięcia takich pytań. Jest to bardzo demokratyczna i cywilizowana norma. Chociaż aponęci też są . Wszyscy wiecie kto to jest.

Jeszcze jeden argument. Poza granicami naszego państwa mieszka ponad 3 miliony Białorusinów. To prawdziwi synowie i córki Białorusi mają osobiste prawo mieć obywatelstwo swojej Republiki.

Nie możemy dopuścić aby w naszym społeczeństwie odbył się podział według zasady rdzennej nacji i mniejszości narodowych.

Szanowni współobywatele!

Zrozumiałe, że potrzebujemy całego systemu takich centrum, jak ten, który otworzyliśmy dzisiaj, w innych regionach republiki. Musimy pomóc na szczeblu państwowym wielonarodowościowemu systemowi wydawnictw. Trzeba stwarzać specjalne programy mniejszości narodowych w telewizji i w radiu.

Musimy zorganizować przedszkola, klasy, szkoły właśnie o charakterze narodowościowym. I to nie jest urazą dla języka białoruskiego, oświaty i kultury.

To logiczny i naturalny proces życia cywilizowanego państwa wielenarodowego. W ostatnim czasie często słyszymy, że w słowie "nacjonalizm" nic złego nie ma. Czy jest to dobre słowo? Sprawa tkwi nie tylko w samym pojęciu, lecz w tym, co za tym pojęciem stoi historycznie. Przecież bardzo dobrze wiemy i pamiętamy, że to nieszczęście, łzy, konflikty międzynarodowościowe, krew ludzka.

Już nie mówię o faszyzmie.

Na Białorusi nie ma i nigdy nie będzie korzeni nacjonalizmu. Tu mieszka inny naród - o szerokiej duszy i życzliwości do ludzi. Jest to ziemia, na której nikomu nie uda się zmusić naród do haniebnej normy procentowej według cech narodowościowych przy przyjęciu do pracy, jak nigdy u nas nie będzie ludzi drugiego gatunku. I nasz naród czuje się na siłach podciąć najmniejsze pędy nacjonalizmowi, kierując go do śmietnika historycznego!

Nacjonalno-kulturalne problemy, to również problemy konfesji. Dzisiaj mamy ich ponad dwadzieścia. Zrozumiałe, że są konfesje o wysokiej liczebności, są również niezbyt duże.

Ta sprawa tkwi w innym. Pytania zgody narodowej w większości występują ku wysokim zasadom moralności boskiej. Nie ważne, jaką wyznajesz religię.Najważniejsze, jak ty tych zasad przytrzymujesz się. Nie chcę dzisiaj mówić o polityce. Najlepsza polityka - to konkretne czyny. Właśnie stworzenie naszego Centrum Kultury - jest dobrym fundamentem przyszłych spraw. Tutaj będą przychodzić i dorośli i dzieci. Stąd będą nabierały się siły ze źródeł tego co nazywamy jednym słowem Ojczyzna.

W taki uroczysty dzień należy dawać prezenty. Ten Centrum jest swego rodzaju prezentem Rządu i przejawem dobrej woli naszych kombatantów, którzy zgodzili się przyjąć Centrum Kultury w swoim budynku.

Jednak chcę się czuć w problematyce rozwoju kultur narodowościowych, stosunków narodowościowych dłóżnikiem - będzie to stała perspektywa i odpowiedzialność za rozstrzygnięcie nowych spraw i problemów w tym kierunku. Dziękuję za uwagę!

Mamy na Białorusi bardzo dobre Ustawy, dotyczące praw mniejszości narodowych w tym i nas, Polaków.

Napotykaliśmy jednak poważne trudności w ich realizacji. Często mieliśmy doczynienie z obojętnością na nasze sprawy, ignoręcją, a nawet przeciwdziałaniem urzędów i przedstawicieli władzy wykonawczej.

Dzisiaj te gwarancje, które dał w swoim wystąpieniu Przewodniczący Rządu Republiki radykalnie zmieniają sytuację. Dane obietnice muszą być dotrzymane teraz i w przyszłości niezależnie od tego kto będzie u władzy.

Najważniejsze dla nas są obietnice dotyczące budowy naszych szkół polskich.

Bardzo ważnym jest by poprawne partnerskie stosunki układały się nie tylko pomiędzy społecznościami narodowościowymi Republiki lecz pomiędzy społecznością a władzą.

To będzie możliwe gdy Państwo Białoruskie będzie prowadzić mądrą politykę narodowościową. Tego mu właśnie życzymy.

Po występie gości odbył się koncert, udział w którym wzięły zespoły białoruskie , żydowskie, ukraińskie, tatarskie oraz zespół kombatantów , a także znani białoruscy wykonawcy Wujaczycz i zespół "Pieśniary".

Tadeusz MALEWICZ
Irena ARTISZ

Za Niemen i po cóż za Niemen?

CIĄG DALSZY ZE STR.1

Oddaliśmy hołd ostatnim żyjącym jeszcze członkom rodu Bohyterowiczów. Uwieczniony ten moment został licznymi zdjęciami. Czy można opisać ludzkimi słowami rzadko już dzisiaj spotykaną kresową staropolską gościnność mieszkańców okolicy Bohaterowicz. Oni przezcież urządzili nam prawdziwą ucztę cielesną i duchową. Ciasta, pierniki, semiki, wiersze, deklamacje, pieśni. Posyłamy im za to tą drogą nasze serca i serdeczne staropolskie "Bóg zapłać". Bóg zapłać i za to nieustające umiłowanie Ziemi Rodzinnej, za to ciągłe i niewzruszone trwanie w wierze ojców naszych i polskości, tu nad brzegami swiętej Rzeki. Przemierzyliśmy z konieczności szybko przepiękną Ziemię Nowogródzką i Nowogródek. Chodziliśmy i dotykaliśmy śladów naszego wieszcza Adama Mickiewicza. Oglądaliśmy mury zamku i Kościół Farny jako chwalebny pomnik naszej przeszłości. Oddaliśmy hołd 11 męczennikom siostrom Nazaretankom, które w imię miłości bliźniego oddały swoje życia. Cześć ich pamięci.

Na koniec chciałbym oddać hołd ludziom którzy tworzą i kształtują tam na Grodzieńskiej ziemi polską teraźniejszość. Wszystkim członkom Zarządu Głównego Związku Polaków na Białorusi oraz wszystkim członkom ZPB składam serdeczne Bóg zapłać za wszystko co uczynili dla zamieszkujących tam rodaków. W szczególny zaś sposób pragnę podnieść zasługi pana inż. Ryszarda Kacynela. Jego poezja, jest piękna i wzruszająca . Dotąd brzmią mi w uszach słowa i cudowna nie powtarzalna melodia, w wykonaniu miejscowego chóru "Głos znad Niemna", pieśni pod tytułem "Kochany Niemnie". Jest to najwspanialszy hymn Miłości Syna do Rodzinnej Matki Ziemi. Jest to wyraz jego żarliwej polskiej duszy. Myślę, że stanie się ta pieśń równie popularna , jak ciągle aktualna i śpiewana "Za Niemen, hen precz".

Chór z Oszmiany. Fot. M. Aniszczenko

A skoro już mowa o panu Ryszardzie to ja jako były ich sąsiad pragnę, o ile on mi na to pozwoli, dopisać publicznie dzieje jego rodziny. Rodzina Kacynelów mieszkała w miejscowości Domanowszczyzna gminy Indura, rodzina ta była kuźnią polskości, czym promieniowała na okolicę. Było ich pięciu braci, z czego 2-ch pisało poezje. Przyjaznniłem się z nimi, a szczególnie z Kazimierzem, który powierzał mi nieraz swoje prywatne bruliony, rękopisy, które wielokrotnie czytałem. Nie zostały prawdopodobnie nigdy wydane drukiem i miały zaginąć. Poezja Kazika była bardzo liryczna, patriotyczna i ciepła, ale można było w niej często wyczuć nutę żalu i nostalgii, ponieważ czuł się pokrzywdzony przez los. Był bowiem niepełnosprawnym fizycznie. W mojej pamięci ostały się jedynie wymowne fragmenty dwóch jego wierszy, których kunsz pragnę tu zaprezentować:

I czemu mi od dziecka nie dano
Beztroskiej duszy wielkiego
chłopaka
Lecz cierpieniem związaną,
tęsknotą spowitą
Rzucono w swiat marzeń
samotną jak ptaka
A za mą wioską, za mą rodzinną
Wije się droga w zamgloną dal
Poszło me szczęście,
na tą drogę zginąć
Powlókł się za nim,
mój serdeczny żal.

Żył po repatriacji w Elblągu i tam w tęsknocie do Ziemi Rodzinnej dokonał żywota. Cześć jego świetlanej pamięci.

Dziękujemy Bożej Opatrzności, która pozwoliła nam dożyć tej chwili spełnienia naszych tęsknot i marzeń.

Dziękujemy serdecznie Pani Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Mińsku Elżbiecie Smułkowej za to, że raczyła nas zaszczycić swoją obecnością, że radowała się i smuciła razem z nami.

Dziękujemy Jego Ekscelencji Księdzu Biskupowi Aleksandrowi Kaszkiewiczowi za Msze Święte wspólnie z nami, za piękne słowa powitania i pożegnania.

Serdeczną wdzięczność wyrażamy przedstawicielom Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Grodnie, miejscowym władzom, przewodnikom.

Wyrażamy najserdeczniejsze podziękowanie organizatorom naszego Zjazdu, zarówno ze strony Związku Polaków na Białorusi, jak i Zarządowi Koła Grodnian w Warszawie i Towarzystwu Przyjaciół Grodna i Wilna w Białymstoku.

W szczególny sposób chciałbym podziękować przedstawicielce Zarządu TPGiW w Białymstoku przemiłej pani mgr Barbarze Czarneckiej, za jej troskliwą opiekę nad grupą białostocką.

Uważamy, że cel naszego Zjazdu został spełniony. Zostaliśmy bowiem wzajemnie wzbogaceni w służbie i miłości do tej Rodzinnej Ziemi, która pozostanie w naszych sercach, wielką świętą i czystą jak pierwsze kochanie. Do następnego spotkania .

Z poważaniem

Antoni JABŁOŃSKI

MRĄGOWO

Z DZIEJÓW ARMII KRAJOWEJ

TADEUSZ GASZTOLD

Urodziłem się w rejonie smorgońskim. Mieszkaliśmy na kolonii około wsi Żeligowo. Ojciec był rolnikiem. Było nas 4 braci, byłem najstarszy. Ukończyłem 6 klas szkoły powszechnej gdy wybuchła wojna. W 1943 r. miałem 18 lat, wstąpiłem wówczas dobrowolnie do szeregów AK. Z wielkim trudem kupiłem karabin niemiecki z pierwszej wojny światowej, bez łoża, które sam dorobiłem i 3 naboje. Jeden nabój na próbę wystrzeliłem, dwa pozostałe jako amunicja, zostawiłem na przyszłość.

W lutym 1944 r. przyszedł do mnie łącznik i oznajmił, że formuje się nasz oddział, do którego nas szykowano. Opowiedziałem wszystko .rodzicom, którzy dotychczas nic o tym nie wiedzieli. Matka, jak to matka, sprzeciwiała się, natomiast ojciec powiedział: "Idź, jeżeli masz taki zamiar". Kazał mi uklęknąć przed obrazem Matki Boskiej i pobłogosławił mnie słowami:" Idź pomagać w wyzwoleniu kraju. Błogosławię cię i proszę Boga, żeby ciebie nikt nie zabił i ty nikogo". Zebrano mi do torby trochę żywności wziąłem swój karabin i wyszedłem z domu, nie wiedząc że powrócę dopiero po 6 latach.

W miejscu zbiórki zarejestrowano mnie pod pseudonimem "Kret". Zastałem tu dużo swych kolegów z okolicznych wsi. Zostałem włączony do III drużyny, gdzie byli chłopaki z Żeligowa, Kropiwna, Rudziszek, Nieścienient. Było kilku Rosjan i Białorusinów. Łączył nas wspólny cel- wypędzić Niemców z naszych terenów.

Dowódcą drużyny był Bylinko ("Wołodyjowski"). Był ze mną mój bliski kolega szkolny Henryk Paszkiewicz z Kropiwna ("Rombalski"), który poległ na polu chwały w akcji "Ostra Brama".

Ubrani byliśmy w uniformy niemieckie i polskie, na lewym ramieniu nosiliśmy biało-czerwoną opaskę, na kołnierzyku - biało-czerwone proporczyki, na czapkach - orzełki.Umundurowanie niemieckie braliśmy u policji litewskiej i Niemców (policja białoruska miała inne umundurowanie). Żywiliśmy się tym co zdobyliśmy na wrogu. U ludności miejscowej rekwirować żywność i inne rzeczy było surowo wzbronione, pozwalano jedynie przyjmować dary.

Akcje bojowe przeciwko partyzantce sowieckiej były zabronione, staraliśmy się omijać ich oddziały. Co prawda zdarzały się potyczki, zmuszani byliśmy się bronić, gdy robili na nas zasadzki; pomimo że cel mieliśmy jeden - wypędzić wroga. Lecz nami kierowały nasze sumienia, a nimi - Moskwa, i przez to przelewaliśmy braterską krew. Teraz żyjemy razem, nasze rodziny połączyły się.

Podczas postoju w Graużyszkach otrzymaliśmy rozkaz wymarszu do akcji Ostra Brama. Gdy maszerowaliśmy do Wilna ludność mijanych wsi witała nas jak bohaterów...

Akcja wileńska była dla nas bardzo ciężką, poległo dużo naszych m . in. i nasz dowódca "Mały". I chociaż pomogliśmy Czerwonej Armii wziąść Wilno, zostaliśmy później rozbrojeni. Mnie się udało uniknąć niewoli: wydostałem się z matni jak Skrzetuski ze Zbaraża. Później służyłem w Wojsku Polskim i Armii Sowieckiej. Wróciłem do domu dopiero w 1950 roku. Obecnie mieszkam w Smorgoniach, mam swój dom, żonę, dwoje dzieci.

W tym roku Białoruś szykuje się do obchodów 50 rocznicy wyzwolenia. Wszyscy byli partyzanci radzieccy mają status weteranów , my natomiast możemy im jedynie złożyć swoje uszanowanie, chociaż Niemca wypędzaliśmy wspólnie. Urodziłem się na tej ziemi, która należała wówczas do Polski, nie uważam że było to błędem, iż należałem do polskiej partyzantki. Tak samo myślą moi wszyscy koledzy z oddziałów AK na byłych Kresach. Myślę, że władze białoruskie przyjmą nas - starców w tym uroczystym dniu do szeregów kombatantów II wojny światowej.

"Kret"

Od redakcji: W celu uzupełnienia relacji autora publikujemy fragmenty artykułu Tadeusza Gasztolda "Partyzanci Oszmiany" (miesięcznik "Pobrzeże", 1988 r.).

Z początkiem 1944 r. ruch partyzancki rozwijał się szybko. Powstawały nowe oddziały, wśród nich 9 Oszmiańska Brygada Partyzancka AK, która wzięła swój początek z Ośrodka AK Soły i Żuprany. 10 lutego 1944 r. komendant obwodu wydzielił jeden pluton strzelecki pozostający w konspiracji - do stałej służby leśnej. Pluton ten otrzymał nazwę IV Oddziału Partyzanckiego AK. Jego dowódcą został chorąży Jan Kolendo ("Mały"). Oddział wykonał kilka akcji bojowych, współdziałając z III Oddziałem Partyzanckim, między innymi 30 marca 1944 r. oddział "Małego" uczestniczył w rejonie Gierwiat w rozbrajaniu tych chłopów litewskich, którzy podjęli współpracę z władzami okupacyjnymi, przyjmując od Niemców broń i stając się w ten sposób ochotniczą rezerwą policji litewskiej na usługach niemieckich.

Na początku kwietnia 1944 r. wszystkie oddziały partyzanckie na ziemi wileńskiej otrzymały numery i nazwy brygad. Oddział IV został 9 Brygadą. Dokonana zmiana nazewnictwa oznaczała usamodzielnienie się poszczególnych oddziałów, natomiast wprowadzone nazwy brygad nie miały nic wspólnego z podobnymi nazwami znanymi z systemu organizacyjnego regularnych jednostek wojskowych.

W momencie powstania 9 Brygada liczyła około stu żołnierzy i w okresie od kwietnia do lipca 1944 r. brała udział w wielu akcjach bojowych, między innymi w Sieńkowszczyźnie, Graużyszkach, Murowanej Oszmiance i innych.

Z chwilą utworzenia zgrupowań bojowych jako związków taktycznych 9 Brygada - obok 8, 12, 13 Brygady - weszła w skład III Ugrupowania Oszmiańskiego, którym dowodził major inżynier Czesław Dębicki ("Chudy", "Jarema"). Od kwietnia 1944 r. nastąpił szybki wzrost liczebny brygady, która w czasie akcji "Ostra Brama" liczyła już ponad 300 żołnierzy. Podczas walk o Wilno poniósł śmierć komendant brygady, chorąży Jan Kolendo. Jego miejsce na stanowisku komendanta zajął porucznik Jan Dubois-Dubiski ("Gracz").

Po walkach o Wilno 9 Brygada - podobnie jak inne jednostki Armii Krajowej - wycofała się w rejon Wołkarabiszek, a następnie podjęła marsz w kierunku Puszczy Rudnickiej, gdzie została rozbrojona przez oddziały radzieckie.

Komendant "Mały"

Jan Kolendo "Mały" urodził się 8 lutego 1900 r. we wsi Gaucie (gmina Soły, powiat Oszmiana) na Wileńszczyźnie, z ojca Ignacego i matki Pauliny z domu Sturlis. Poległ na polu chwały 8 lipca 1944 r. jako komendant 9 Oszmiańskiej Brygady Partyzanckiej AK w czasie walk na terenie Wilna w ramach operacji "Ostra Brama".

Chor. Jan Kolendo przed wojną służył zawodowo w Wojsku Polskim w Słonimiu. Ożenił się z Haliną Chrzanowską, z którą miał dwóch synów - Witolda i Korneliusza.

Po kompanii wrześniowej 1939 r. Jan Kolendo uniknął niewoli i wrócił do rodzinnej wsi Gaucie, gdzie podjął pracę w gospodarstwie rolnym ojca, dorywczo zajmując się ciesielstwem. Z miejsca przystąpił do działalności konspiracyjnej. Dom jego w Gauciach stał się miejscem spotkań konspiratorów z okolicznych wsi, takich jak Wasiuki, Łopocie, Kropiwno i inne, oraz osób przybywających z Oszmiany i Wilna.

W marcu 1944 r. chor. Jan Kolendo stanął na czele organizującej się 9 Brygady, która pod jego dowództwem w ciągu trzech miesięcy osiągnęła stan ponad 300 żołnierzy i odniosła szereg zwycięstw, okrywając się legendą wśród miejscowej ludności. Była w tym zasługa jej dowódcy, który odznaczał się nie tylko znakomitym opanowaniem rzemiosła wojskowego i znajomością terenu, ale posiadał nieprzeciętne zdolności do kierowania dużym oddziałem w specyficznej walce partyzanckiej.

Relacja "Pantery"

"... Początki organizacji mojej 9 Brygady widziane oczyma zwykłego żołnierza były następujące. Do wsi Nieścienięta, gdzie mieszkałem, położonej w gminie Soły, 2 lutego 1944 r. przybyło kilka osób na czele z chorążym "Małym" i starszym sierżantem Maculewiczem (imię i pseudonim nie znane), którzy zakwaterowali w domach Sulżyckiego i Wiszniaka położonych w pewnej odległości od wsi na kolonii. W ciągu następnych dni chor. "Mały" i jego ludzie (o tym dowiedziałem się poźniej) przyjmowali ochotników do szeregów organizującego się oddziału partyzanckiego. Młodzi ludzie przybywali grupami pod dowództwem przełożonych z różnych placówek Ośrodka AK Soły i Żuprany. Okres rekrutacji trwał kilka tygodni. Wśród ochotników z placówki w Sołach byłem i ja. Pamiętam , że powstały na początku trzy drużyny bojowe. Pierwsza drużyna rekrutowała się z chłopców zamieszkałych w rejonie Śnigian. Pamiętam niektóre pseudonimy kolegów z tych okolic , takie jak "Lew", "Szyszko', "Bajan" i "Borsuk". Dowództwo drużyny objał kpr. "London", zawodowy podoficer Wojska Polskiego. Drugą drużyną dowodził kpr. "Sosna", rodem ze wsi Łubianka koło Gauć. Najwięcej osób pamiętam z mojej trzeciej drużyny. W skład jej weszli między innymi Wacław Rosochacki ("Burza"), Eugeniusz Dębski("Jeleń"), Roman Strzecki, Edward i Józef Miciule i Antoni Kłujsza z Żeligowa, a także Waldemar Wołkowicz ("Pantera") i Roman Snarski z Nieścienięt oraz Jan Kuźma i Czesław Paszkiewicz z Żupran.

1 marca 1944 r. oddział udał się w pierwszy marsz w kierunku wsi Trykole i zatrzymał się na dniówkę (w gwarze partyzanckiej: pozostać w jednym miejscu przez cały dzień) w okolicy zaścianka Roczkiany, składającego się z 15 gospodarstw rozrzuconych na skraju lasu w odległości 18 km od szosy Oszmiana - Smorgonie. Była ta okolica "deskami zabita", zamieszkała przez szlachtę szaraczkową, bardzo patriotyczną i oddaną całkowicie sprawie walki o niepodległość Polski. W Roczkianach oddział podjął szkolenie i planował pierwsze akcje bojowe w celu zdobycia broni i amunicji dla napływających ochotników. "

Most na rzece Oszmiance.

Jedną z pierwszych akcji bojowych podjętych w połowie marca 1944 r. było rozbrojenie posterunku policji białoruskiej na moście w Narbutowszczyźnie. Wieś ta leży obok szosy Smorgonie - Żuprany - Oszmiana, w miejscu gdzie rzeka Oszmianka przecina szosę, płynąc z południa na północ. Jest to szosa będąca dawnym traktem napoleońskim wysadzonym wiekowymi brzozami. Traktem tym 5 grudnia 1812 r. z Moskwy uciekał Napoleon pod osłoną polskiej jazdy. W czasie ostatniej wojny szosa ta miała także strategiczny charakter dla niemieckiej Grupy Armii "Środek". Tędy transportem kołowym szły posiłki na front wschodni.

Most na rzece Oszmiance był specjalnie strzeżony przez oddział policji białoruskiej pozostającej na służbie niemieckiej.

Celem akcji wybranej grupy żołnierzy 9 Brygady było zdobycie broni i amunicji oraz rozpędzenie posterunku strzegącego mostu. Do działań wyznaczeni zostali "Wilczur", "Lew', "Bajan" i "Zając". Nie znamy nazwisk tych żołnierzy.

Plan akcji został tak opracowany, żeby przebiegła ona bez strzelaniny, nie pociągnęła ofiar i przyniosła efekty. Takie działania były istotą taktyki partyzanckiej. Było już ciemno. Partyzant "Zając", udając białoruskiego policjanta, wszedł na most i zaczął nawoływać wartownika, uprzedzając, że trochę podpił i spóźniony wraca z kolegami do miejsca zakwaterowania. Wartownik dopuścił idących do siebie i w tym momencie został obezwładniony. Partyzanci weszli na posterunek. Zaskoczeni we śnie policjanci nie stawiali oporu, zresztą połowa z nich oczekiwała wejścia partyzantów, gdyż byli w kontakcie z miejscową komórką konspiracyjną w Żupranach i wiedzieli o czasie akcji. Znaczna część policjantów wstąpiła od razu do brygady, zasilając jej szeregi. Zdobyto jedną pepeszę, osiem karabinów oraz dwie skrzynie granatów i sporo amunicji. Ta pierwsza zdobycz nie była imponująca, ale w sytuacji organizującego się oddziału każdy karabin i każdy nabój były na wagę złota.

Żołnieze Armii Krajowej. *Fot. M. Aniszczenko.*

STRONA LITERACKA

Wiersze naszej Rodaczki

Chcemy zapoznać Was z jedną ciekawą osobą, która pisze wspaniałe wiersze. Teresa Pers urodziła się w Grodnie w 1928 roku, uczyła się w polskiej szkole. Potem uczyła dzieci prywatnie, za co w 1944 r. władze sowieckie aresztowały ją. 10 lat więzienia w Syberii. Budowała żelazną drogę pod mongolską granicą.

W 1954 r. wróciła z łagru. Żyła jakiś czas na Łotwie w Jełgawie, pracowała w cukrowni. Ma dwoje dzieci. Obecnie mieszka w Rydze. Pisać wiersze zaczęła w 1970 roku. A oto niektóre z jej cudownych utworów.

* * *

Kto Ojczyznę traci, drogo za to płaci.
Kto porzuca pola, lasy swej rodzinnej ziemi,
Często bywa popychadłem pomiędzy obcymi.

1978 r.

ZABRANO MI OJCZYZNĘ

Zabrano mi Ojczyznę i dom rodzinny.
Zapędzono w świat męki, taki obcy i inny.
Powiedziano: zapomnij, bo gorzej być może!
A czyż można zapomnieć o wolności mój Boże?
Zamknięto usta na długo straszną klamrę milczenia
No duszy wyrwać nie można. Pozostały wspomnienia
O latach w wolnym kraju, o pożarach młodości
Gdy na stos szły szeregi bojowników wolności.
Jak że często zazdroszczę tym, co wtedy zginęli,
Których kula dosięgła, którzy się nie ugięli.
Pozostali na zawsze czyści, wzniośli i święci.
Już takimi zostaną, wieczni w ludzkiej pamięci.
Przytuliła ich ziemia, szumią brzozy i sosny
I radośnie śpiewają im słowiki co wiosny...
A jesienią w Dzień wspomnień, przyjdą ci co zostali.
Świeże kwiaty przyniosą i ktoś znicze zapali...
Szepcząc święte modlitwy smutnie pochylą głowy.
Krąży, krąży w powietrzu smutny listek brzozowy.
Brzoza, płaczka odwieczna roni liście jak łzy.
Śpią żołnierze Ojczyzny o wolności śniąc sny.
A ty bracie tułaczu coś zachował życie
Musisz dalej wciąż błądzić w codzienności orbicie,
Wypłacz dziś łzy serdeczne, co jak rany bolą
Nad ich młodością zgubioną i nad własną dolą.

1991 r.

O PRZEBACZENIU

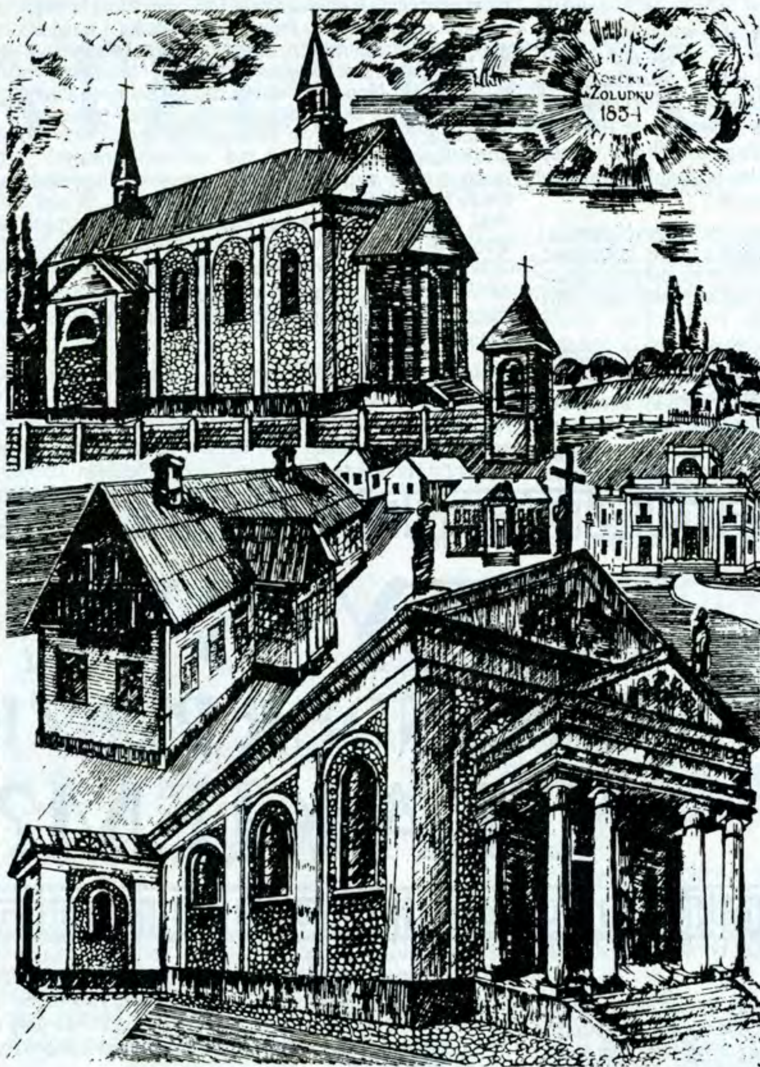
Czy można przebaczyć słowa kamienne
Co ranią serce jak ostrze pałasza?
Można przebaczyć.
A słowa inne, z fałszu zrodzone
w czełuściach piekieł, jak szept Judasza...
Można przebaczyć?
Na sądzie Wielkiej Sprawiedliwości
gdzie od zarania winy ludzkości
będą sądzone
Przed blaskiem prawdy jak żmije syczą
to fałsz i zdrada
w otchłań strącone.

1979 r.

TĘSKNOTA

Sosno, drzewo żywiczne mej rodzinnej ziemi.
Sosno, wiecznie zielona, rówieśniczko moja.
Czy rośniesz jeszcze? Konarami swemi
dom nasz osłaniasz, gdy w zimie zawieja
płacze i jęczy o latach straconych,
o rozbitych marzeniach i o zagubionych
w dalekich śniegach przyjaźniach prawdziwych.
Chodzę po świecie ciągle, ot tak, aby chodzić.
Czasami jeszcze szukam serc wśród śniegów,
a znajduję kamienie, co zdolne ochłodzić
resztki dawnych porywów, co u życia brzegów
jeszcze tleją gdzieś w duszy i żyją nadzieją,
że nie wszystko zawiała zimowa zawieja,
że może znajdę jeszcze choć parę serc żywych.
Sosno, drzewo żywiczne, przyjaciółka wierna:
O daj mi siły, Boże, by odwiedzić Ciebie
zanim nastanie noc głucha i czarna
daj mi jeszcze uklęknąć na ojczystej glebie,
przytulić głowę siwą do sosny konarów,
wypłakać łzy tęsknoty, wyszeptać słów parę.
Ziemio moja Grodzieńska, nie zdradziłam Ciebie.
Kochać Cię będę zawsze - i w piekle i w niebie.

1979 r.

Kościół w Żołudku. Rys. Stanisław Kiczko

Bronisława PAWLUĆ

U GROBU PANA

Stoję u grobu mojego Pana
Grób uwieńczony kwiatami,
A nad nim Hostia Niepokalana
W mroku świętym - jest z nami.
W pokorze ducha zginam kolana
Cisza - szept modłów głuszy...
I wielka chwila, dotąd nieznana,
Rozprasza mrok mej duszy.
Patrzę i widzę Zwartwychwstałego,
przez pryzmat swojej wiary,
Boga-człowieka, dla nas zmarłego
I wielkość tej ofiary.
Ogarnia duszę światła promieniem
I wdzięczność w sercu budzi.
Drogą krzyżową swego cierpienia
Bóg zbliża się do ludzi.
Stoję u grobu Twojego, Panie
Szukam Cię zawsze i wszędzie.
Niech cud Twojego z martwych powstania
Naszym udziałem będzie.

Edward SŁOŃSKI

UNIA Z LITWĄ

Jak to było ładnie, gdy, jak do Lublina,
Do samego Wilna wjechał pan Belina, -
Zeskoczył z konika, szabelką zadzwonił,
Matce Ostrobramskiej nisko się pokłonił
I tak ją serdecznie pozdrowił z ułańska,
Że błogosławiła Polsce aż do Gdańska.

Płynie Wilią, płynie pieśń o rozmarynie;
Nie zginęła Polska i Litwa nie zginie.

Tam, gdzie się Murawiew ongiś
z czartem kumał,
Dzisiaj się Naczelnik Piłsudski zadumał:
Chodzi po komnacie, jakiś plan układa,
Litwie miłowanej z Polski się spowiada;
Mówi, jak ją bronił ogniem i żelazem,
Mówi, jak ją bronił i zdobywał razem.

Płynie Wilią, płynie pieśń o rozmarynie;
Nie zginęła Polska i Litwa nie zginie.

Tam, gdzie się rozsiadał najeźdźca
kałmucki,
Chodzi po komnacie Naczelnik Piłsudski;
Chodzi po komnacie w żołnierskiej oporiczy,
Unią krwi przelanej Polskę z Litwą łączy,
Kładzie Ją na grobach poległych żołnierzy,
Waży Ją w swym sercu i kocha, i wierzy.

Płynie Wilią, płynie pieśń o rozmarynie;
Nie zginęła Polska i Litwa nie zginie.

A tam, gdzie katedra z Orłem i Pogonią,
Polscy szwoleżerzy szabelkami dzwonią -
I choć się niejedna Litwineczka dąsa,
Robią czułe oko, podkręcając wąsa -
I tak defilują, jak przed walną bitwą,
Bo im też jest pilno zawrzeć Unię z Litwą!

Płynie Wilią, płynie pieśń o rozmarynie;
Nie zginęła Polska i Litwa nie zginie.

Julian TUWIM

Chrystusie..

Jeszcze się kiedyś rozsmucę,
Jeszcze do Ciebie powrócę,
Chrystusie...

Jeszcze tak strasznie zapłaczę,
Że przez łzy Ciebie zobaczę,
Chrystusie...

I tak wielką żałobą
Będę się żalił przed Tobą,
Chrystusie,

Że duch mój przed Tobą klęknie
I wtedy - serce mi pęknie,
Chrystusie...

Słowo i ciało

I

Słowo ciałem się stało
I mieszkało między nami,
Karmię zgłodniałe ciało
Słowami jak owocami,—
Piję jak zimną wodę
Słowa ustami, haustami,
Wdycham je jak pogodę,
Gniotę jak listki młode,
Rozcieram zapachami.

Słowo jest winem i miodem,
Słowo jest mięsem i chlebem,
Słowami oczy wiodę
Po ścieżkach gwiezdnym niebem.
Radości daru świętego,
O! wieczne umiłowanie!
Słowa mojego powszedniego
Daj mi dziś, Panie!

II

Nie mam żadnego zajęcia:
Jestem tylko łowcą słów.
Czujny i zasłuchany
Wyszedłem w świat na łów.

Słowami fruwają chwile,
I wszystko, co kochał i czuł,
Brzęczy całymi dniami
Rojem słonecznych pszczół.

Muskują mnie słowa skrzydłami,
Żądłami tną do krwi.
Skłutemu, strutemu słowami
Tak słodko mi!

W sercu zamknięte,
Trzepocą słowa,
Dlatego tak serce drży.
Miodem zaklętym pijana głowa,
Dlaczego - sny.

III

Każde słowo ma korzeń w czarnej głębi
ziemi,
A gdy na wierzch wytryska - to zielenią
śliską,
A drugie się z nimi splata włóknami
świeżemi
I rosną w górze razem gałęzią roślistą.
Krew z ziemi słowotryskiem do ramion i
głowy:
Ramiona nam rozwiera, głową
światłem zlewa.
Ach, w trzepocie wiosennym, jak w
gęstwie dąbrowy,
Na dwugałęzi ptakiem pełne serce
śpiewa!

Dzień, jak z łona rodzącej, wyłazi z
ciemności
I co dzień żyć zaczyna, młody i wysoki!
I chwyta nas w godziny, jak w uścisk
miłości,
I całując wyciska słowa z ust, jak soki.
Tak to w męce, w rozkoszy krzycząc
rozedrgane,
Krwawiące ciosem bożym, jak cesarskim
cięciem:
Głowy, ostrym tasakiem słońca
rozpłatane,
Łona, rozdarte słowem, jak matka
dziecięciem.

IV

Ty jesteś moja czerwień,
Ty jesteś moja zieleń.
Mózg w gałązkach unerwień:
Rośliny żywych wcieleń.

Świata groźnego uścisk,
Boga strasznego rozpędy,
W mózgu szumy trucizn,
Słów, skroplonych obłędem.

Krew moja - moja mowa,
Gorąca miazga ziemi.
- Czerwieńcie, zieleńcie się słowa,
Hymnami buntowniczemi!

V

Nie darmo z śpiewem rymuje się krew,
Nie darmo krwiodzwania gniew.
Słowo wie, jakim brzmieniem
nadbrzmiewa!
Krew - gniewem - śpiewa.
Nasz gniew rozdziera niebiosów strop,
Przetapia słowa w płomienny stop,
A światłem, które nam świeci,
Bóg cieleśnieje, poeci!

RODY SZLACHECKIE

CZY BYŁ ALEKSANDER PUSZKIN POLAKIEM?

Drukowane źródła genealogiczno-heraldyczne albo w ogóle pomijają milczeniem istnienie rodów polskich Puszkinów, albo wzmiankują o nim bardzo skrótowo. I tak N. Szaposznikow w dziele "Heraldika" (t. 1, s. 164, Petersburg 1900) podaje: "Puszkinowie, herbu Szeliga, z dawna posiadali majętności w województwach Nowogródzkim, Mińskim, Mścisławskim. Z rodu tych Puszkinów Maciej Puszkin posiadał w województwie Połockim majątek Horki, sprzedany przez jego syna, który się przesiedlił do Prowincyi Witebskiej. Potomkowie jego w ciągu kilka pokoleń posiadali w Prowincyi Witebskiej majątki Nowe Sioło, Pniewo, Monachy i in."

Bardziej obfite dane odnaleźć można w zbiorach archiwalnych Mińska i Wilna. Tak np. drzewo genealogiczne rodu Puszkinów herbu Jastrzębiec, zatwierdzono urzędowo w Mińsku Litewskim w 1774 roku, przynosi wiadomość o ośmu pokoleniach(43 osoby płci męskiej) jednej z gałęzi tej rodziny.

Natomiast "Genealogia Domu Starożytnego Szlacheckiego Żdanów Puszkinów" brzmi - według zapisu w księgach ziemskich prowincji mścisławskiej - jak następuje: "Roku 1774, miesiąca Novembra 29 dnia. Przed urzędem Jego Imperatorskiej Mości ziemskim mścisławskim virtute uniwersałów jaśnie wielmożnego jego mości pana Michała Kochowskiego, generała lejtnanta, gubernatora Gubernii Mohylowskiej i kawalera orderu świetej Anny, nakazujących wywody szlacheckie comparendo personaliter, jego mość pan Jan Thaddeusz Żdan Puszkin, starosta karpicki, imieniem swoim i imieniem imienników swoich procedencyą genealogii starożytnego szlacheckiego domu swego produkował i dowodził, - iż quondam jego mość pan Żdan Puszkin, ab avis et atavis szlachcic i obywatel województwa mścisławskiego, procreavit synów Bohdana i Atanazego Żdanowiczów Puszkinów. Z nich młodszy Atanazy Żdanowicz odumarł sterilis. A Bohdan Żdanowicz Puszkin, brat starszy, prolificavit synów trzech: Józefa, Atanazego i Izydora Bohdanowiczów Puszkinów.

Józef zatem Bohdanowicz Żdan Puszkin miał synów dwóch, Teodora i Jarosza Józefowiczów Puszkinów. Drugi brat Atanazy Bohdanowicz miał synów dwóch, Harasima i Filipa Atanazowiczów Puszkinów. Trzeci z nich brat Izydor Bohdanowicz Puszkin progenuit syna Jana Izydorowicza Puszkina.

Interim Teodor Józefowicz prolificavit syna Jan Teodorowicza Żdana Puszkina. Harasim Atanazowicz Puszkin sterilis decepit, a Filip Atanazowicz miał syna Mitrofana Puszkina. Preterea Jarosz Józefowicz miał synów dwóch, Aleksandra i Romana Jaroszewiczów Puszkinów, a Jan Izydorowicz miał córkę Dorotę Janownę Puszkinównę suo tempore Dulewiczową sterilem. Jan Teodorowicz progenuit synów pięciu, mianowicie: Pawła, starszego; drugiego Stefana, trzeciego Jana, czwartego Tymofeja, piątego Pawła, samego młodszego, Janowiczów Żdanów Puszkinów. b m Mitrofan zatym Filipowicz Puszkin sterilis, at similiter Roman Jaroszewicz Puszkin steriliter decipit. Interea Aleksander Jaroszewicz spłodził Łukasza Aleksandrowicza Puszkina. Post hoc Paweł, samy młodszy syn, Janowicz Żdan Puszkin procreavit synów dwóch: Tomasza, po zbyciu dóbr swoich Sielca cum attinentiis w województwie Mścisławskim sytuowanych jaśnie wielmożnemu panu Józefowiczowi, staroście orszańskiemu, wiecznością już teraz w Litwie będącego, i Jana, starostę karpieckiego, ad praesens procedencyą genealogii starożytnego szlacheckiego domu swego wiodącego, Pawłowiczów Żdanów Puszkinów.

Preterea Paweł, samy starszy syn, Jaroszewicz prolifikował Bazylego Pawłowicza Puszkina. Similiter Stefan Janowicz miał syna Dawida Stefanowicza Puszkina. Item czwarty syn Jan Janowicz sterilis z tego świata zszedł, a Tymofiej, piąty syn, Janowicz prokreował synów Konstantego i Symona, suo tempore xiędza Bazyliana, Tymofiejewiczów Puszkinów.

Preterea Łukasz Aleksandrowicz Puszkin spłodził synów dwóch, Teodora i Leona Łukaszewiczów Puszkinów. Post hoc jego mość pan Tomasz Pawłowicz Żdan Puszkin progenuit syna jednego Józefa Tomaszewicza ad praesens w Litwie będącego Żdana Puszkina.

Prointerim Bazyli, starszego brata Pawła syn, Pawłowicz prolifikował synów dwóch, Macieja i Benedykta Bazylewiczów Puszkinów. Ad hoc Dawid Stefanowicz miał syna Felicjana Dawidowicza Puszkina...

Konstanty Tymofiejewicz miał synów czterech: Pawła, Hrehorego, Felicjana i Teodora Konstantynowiczów Puszkinów. Interea Teodor Łukaszewicz spłodził Kazimierza Teodorowicza Puszkina, a Leon Łukaszewicz progenuit Konstantego Leonowicza Puszkina... Felicjan Dawidowicz prokreował syna jednego Jana Felicjanowicza Puszkina.

Na dowód takowej procedencyi genealogii szlacheckiego rodzeństwa imieniem swoim i imieniem imienników swoich produxit documenta imieniowi swemu służące. Specjaliter popis szlachty bojar Jego Królewskiej Mości województwa Mścisławskiego za Króla Jegomości Zygmunta Pierwszego w Radoszkowiczach odprawionego extractem z xiąg popisowych większej kancellaryi Wielkiego Xięstwa Litewskiego za Króla JM Władysława Czwartego w roku 1641 oktobra 14 dnia wydany /.../, w którym exprimitur, że jego mość Żdan Puszkin z ich mościami panami kompatryotami mścisławskiemi popisywał się. Item pod rokiem 1560, novembra - datowaną /.../ od jego mości pana Hrehorego Wołowicza, marszałka Jego Krolewskiej Mości, starosty słonimskiego, i Mikołaja Naruszewicza, sekretarza Jego Królewskiej Mości, dzierżawcy markowskiego i miadzielskiego, rewizorów do Mścisławia, w której rekognicyi imiona jpanów Bohdana i Atanazego Puszkinów exprimuntur, i że służba ołtuchowska alias Kołodzicz w województwie Mścisławskim in ante od książęcia Iwana Jurjewicza Lingwieni imieniowi ijpanów Puszkinów nadana do przerzeczonych jpanów Bohdana i Antanazego, bojar mścisławskich, Puszkinów quondam powiatu mścisławskiemu należy.

Item produkował dział pod datą roku 1601 novembra 20 dnia zaszły między panami Józefem, Atanazym i Izydorem Bohdanowiczami Puszkinami za dekretem Ziemstwa Mśisławskiego uczyniony..."

Posiadali Puszkinowie wówczas, zanim przenieśli się dalej na wschód, dobra Nowosiołki w powiecie mścisławskim. Werdykt urzędowy w ich sprawie więc brzmiał:" My, urząd Jej Imperatorskiej Mości ziemski Prowincyi Mśisławskiej, widząc słuszne sprawiedliwe prawne autentyczne dowody, żadnej wątpliwości nie podległe probacye procedencyi genealogii starożytnej szlacheckiej jego mości pana jana Thaddeusza Żdana Puszkina, strosty karpickiego, i wszystkich ichmościów w linii wyrażonych /.../ : Żdana Puszkina et elios za starożytną szlachtę województwa naszego Mścisławskiego decydujemy, przyjmujemy i uznawamy"... Następują podpisy uwierzytelniające.

/Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Białorusi w Mińsku, f. 319, z. 2, nr. 2660/. Z innego zapisu dowiadujemy się jeszcze, że w roku 1785 Tomasz Puszkin, starosta karpiecki, kupił od Michała Łopotta majętność Stajki pod Mińskiem.

Kilka uzupełniających szczegółów zawiera o tej starolechickiej rodzinie "Herbownik Orszański" z 1775 r. : "Puszkinowie herbu Szeliga: to jest xiężyc z krzyżem kawalerskim we środku, w czerwonym polu, na hełmie pawi ogon. Familia, według opisania kronik, w xięstwie Litewskim, w województwach Nowogródzkim, Mińskim i Mścisławskim osiadłość mająca, różnemi szczyciła się urzędami, z której Maciej Puszkin miał wieczyste possessią majętność Horki w województwie Połockim, którą to majętność syn wyprzedawszy, przeniósł się w Prowincyą Witebską i wziął prawem zastawnym majętność Chrzanowszczyznę; w trzecim pokoleniu i czwartym nastempcy, possydując różne w Prowincyi Witebskiej i Mścisławskiej majętności, jako to: Nowesioło, Monachi, Pniowe, chociaż żadnych autentycznych w dowód progeneracji nie okazali dokumentów, jednak ponieważ w piątym stopniu wywodzącym się należyte i dokładne od obywatelów Prowincyi Witebskiej prezentował świadectwo, iż jest od wspomnionych przodków idącym, którzy oraz, iż wspomnione mieli possessye, wyświadcza, a osobliwe w tymże testimonium 1774 roku danym, wyraża JW pan Justyn Szawernowski, iż sam dokumenta Jpp. Puszkinów tychże samych widział i czytał w archiwum Jpp. Reutów, zaczym sąd szlachecki zachował ich status"...

W roku 1818 Zgromadzenie Wywodowe Szlacheckie Guberni Białorusko-Witebskiej rozpatrywało "sprawę wywodową familii Ichmościów Panów Puszkinów przy podanej prośbie od szlachcica witebskiego powiatu Jakuba Janowicza Puszkina"...

Na podstawie przedłożonych dokumentów - jak stwierdza odnośny zapis archiwalny - "widzieć się dało: Czasu przeznaczonych jeszcze przez Najjaśniejszą Imperatorową całej Rossyi Katarzynę II wywodów w byłych prowincyalnych sądach imię familii Puszkinów przed sądem ziemskim Prowincyi Witebskiej okazywało dowody urodzenia i pochodzistości swojej i onymi próbując, iż szlachetny dom ten wedle opisania kronikarzy polskich w różnych powiatach i województwach Królestwa Polskiego dobrze znany, znakomitemi urzędami zaszczycony używał herbu Szeliga zwanego, w rysie którego być powinien "Xiężyc rogami do góry niepełny, złoty, we środku niego krzyż kawalerski takiegoż koloru, w polu czerwonym, na hełmie ogon pawi".

Za Leszka Czarnego nabyty od Macieja Puszkina cały swój wyprowadza rozród, który possydując w województwie połockim majętność Horki nazwaną, zostawił po sobie syna Michała, a ten naturalny po ojcu sukcessor rzeczonej majętności Horek po niedługim czasie władania swego onę wysprzedał i w Prowincyą Witebską przeniósł się, gdzie ożeniony z godną szlachcianką Żardecką, wziął za prawem zastawnym majętność Chrzanowszczyznę tejże prowincyi w parafii Tałkowickiej sytuowaną, a w pożyciu z małżonką swoją wydał na świat synów czterech: Sebestyana, Dominika, Bazylego i Andrzeja Michałowiczów Puszkinów.

Ci po śmierci ojca swojego skupieni byli z zastawy majętności Chrzanowszczyzna i uczynili podział opłaconej sumy.

A z nich Bazyli pojął za żonę JPannę Przewalską, a z nią spłodził syna Jana. Sebestyan, brat drugi, połączony węzłem małżeńskim z JPanną Radziszewską, przeniósł się wspólnie z braćmi swojemi Dominikiem i Andrzejem do familii swojej wówczas w Prowincyi Mścisławskiej będącej, i tam osiadłszy na zastawnej majętności Nowe Sioło zwane, od JPana Suchodolskiego trzymanej, dożył syna Jana i z nim po expirowanej tenucie znowu do tutejszej powrócił prowincyi. Brat zaś trzeci Dominik, tamże w województwie Mścisławskim pozostały, bezpotomnie zszedł z tego świata. A Andzrzej, brat czwarty, wkroczywszy w ślubne związki z tameczną obywatelką de domo Sokołowską, wziął po niej majętność Monachi i na onej pędząc dni życia swojego, miał synów dwóch, Franciszka i Jana Andrzejewiczów, którzy przy possessyi majętności Monachi w Prowincyi Mścisławskiej zostali.

Jan Bazylewicz bezpotomnie zakończył wiek swój, a Jan Sebestyanowicz, wówczas do wywodu idący powróciwszy z ojcem swoim do Witebskiej Prowincyi, wszedł w małżeńskie pożycie z J Panną Witkowską i po onej wziął w exdotacyi majętność nazwaną Pniowe w parafii Falkowickiej sytuowaną, a w ciągu wieku swojego dożył syna jednego Jakuba, o jakowej progeneracyi przywiedziono na dowód świadectwo urzędników i obywateli rzeczonej Witebskiej Prowincyi w roku 1774 Februaryi dnia 5 wydane, a o istotnym urodzeniu szlacheckim opisanemi possessyami dóbr ziemskich dostateczne uczyniono przekonanie; skutkiem czego sąd ziemski prowincjonalny witebski dekretem swoim na dniu 2 marca 1775 r. ferowanym /.../ całą familię Ichmościów Puszkinów za szlachetną uznał i potwierdził.

W dalszym zaś wyświetleniu okazuje się, iż po nastałym takowym dekrecie od Jakuba Janowicza poszło dwóch synów, Mateusz i Jan, jak dowodzą metryki chrzestne, pierwsze 1791 r. Septembra wtórego na imię Macieja za podpisem JXiędza Michała Połońskiego, dziekana witebskiego, w roku 1816 marca dnia 10 z ksiąg metrycznych wyjęta; a druga w tymże roku i miesiącu dnia piątego przez JXiędza Jana Boburkę, parocha falkowickiego wydana, i 1796 roku Julij 25 nastała na imię Jana Jakubowicza Puszkina, w jakowej metryce Jakub i żona jego Anna de domo Suchorska Puszkinowie mianują się obywatelami powiatu witebskiego i zastawnikami majątku Białe Chruścikowo od panów Suchorskich w tenatę wypuszczonego.

Dopiero zaś tenże Jakub Puszkin mieszka na arendownym gruncie w powiecie witebskim za kontraktem od Franciszka Strzemeckiego w 1813 roku Junij 29 dnia wydanym.

A synowie onego, pierwszy Mateusz, żenny z JPanną Maryanną Reuttówną, w tymże powiecie possydują własną pustosz Strahi zowiącą się, prawem wieczysto darownym od JPana Wincentego Reutta, sędziego witebskiego, w 1810 r. Januaryi 20 dnia wydanym /.../.

Drugi Jan Jakubowicz, poślubiony JPannie Maryannie Poczopowiczównie, z którą dożył syna Ignacego, przy ojcu swoim Jakubie Puszkinie zostaje.

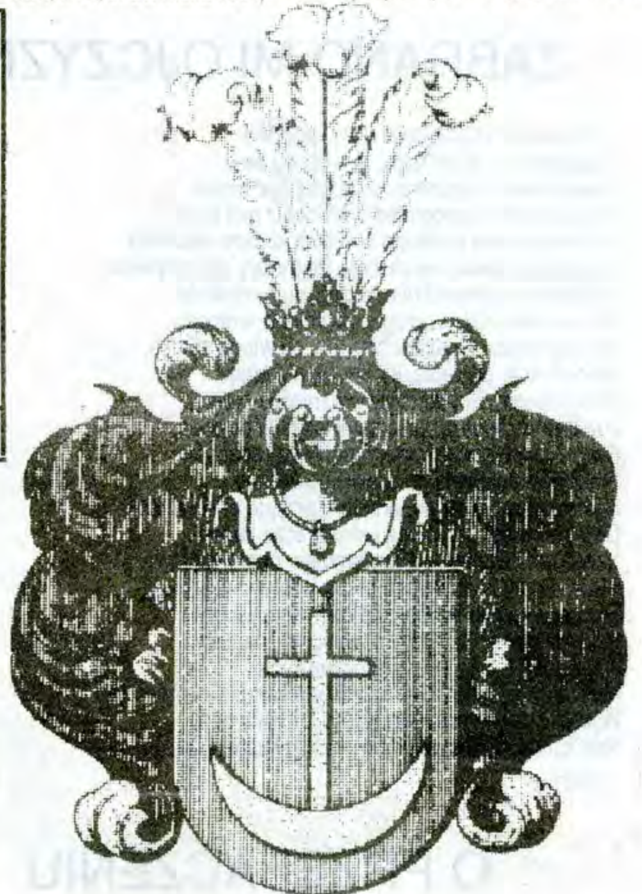
I na tym stopniu cała genealogiczna linia familii Ichmościów panów Puszkinów koniec swój bierze, ku potwierdzeniu której i dla gruntowniejszego dowodu o rodowitości szlacheckiej tego Domu referując się, prosiciel do wyżej wyspecyfikowanych dokumentów dołączył jeszcze świadectwo JWPana Hieronima Milkiewicza, marszałka powiatu witebskiego, w dacie 1803 r. wydane Jakubowi Puszkinowi o tym, iż on, będąc szlachcicem i possessyonatem powiatu witebskiego, by najmniejszej nigdy o szlacheckim swoim dostojeństwie nie miał oppozycyi, i że ojciec jego Jan Sebestyanowicz Puszkin zawsze na sejmikach i zjazdach publicznych bywał i czasu popisów razem ze wszelką szlachtą stawał i do regestrów popisowych był wpisanym.

Po wtore, testimonialny dokument o szlachetności całego imienia Puszkinów w roku 1818 Februaryi 17 dnia od niżej wyrażonych obywateli i urzędników wydany, a mianowicie: Tadeusza Szawernowskiego, tytularnego sowietnika; Ignacego Białynię Żyźniewskiego, skarbnika; Franciszka Strzemieskiego, kolleżskiego regestratora; Andrzeja Grzymałłę, skarbnika oszmiańskiego, i Michała Oskierkę.

Co wszystko z dojrzałą uwagą przejrzawszy, my, guberński marszałek i powiatowi deputaci /.../ zupełnie mamy przekonanie o szlachetności familii Ichmościów Puszkinów, przeto stosownie do przepisów /.../ uznawszy mężną zawsze w dostojeństwie szlachetnym przy wszelkich prerogatywach temu stanowi właściwych zachowujemy, a /.../ imiona żyjących szlachetnego temu domu osób, do klassy pierwszej Szlachetnej Rodosłownej Xięgi wnieść przeznaczamy"...

Podpisy: guberński marszałek Romuald Bohomolec; deputaci - Bazyli Łukaszewicz, Klemens Korbut, Kazimierz Kossow, Marcin Rypiński, Ignacy Lipski, Jan Buynicki i in. (Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Białorusi w Mińsku, f. 2512, z. 1, nr. 99, s. 187 - 189).

Wzmianki o tym polskim rodzie, z którego prawdopodobnie wywodziła się babcia wielkiego poety rosyjskiego Aleksandra Puszkina, spotyka się także w rozmaitych rzadkich źródłach drukowanych. Dowiadujemy się z nich m. in., że wielmożni panowie Jan Puszkin z Szczerbinina i Aleksander Puszkin z Lebowa na Smoleńszczyźnie w 1654 r. walczyli zbrojnie po stronie polskiej w obronie Smoleńska przed agresją Moskwy. (Archeograficzeskij sbornik dokumentow otnosiaszczichsia k istorii Siewierozapadnoj Rusi, t. 14, s. 31. Wilna 1904). Puszkin podpisał (Correctum, lectum cum

actis") jeden z zapisów w aktach Głównego Trybunału Litewskiego w styczniu 1750 r. (Akty izdawajemyje Wilenskoju Archeograficzeskoju Komissijeju, Wilna 1865 - 1915, t. 12, s. 150.). Ziemianin powiatu lepelskiego Antoni syn Adolfa Puszkin w okresie po roku 1863 przez długie lata znajdował się pod tajnym nadzorem policji na rozkaz gubernatora witebskiego "za przebywanie w szajce buntowników".

(Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Litwy w Wilnie, f. 378, z. 6, nr. 64, s. 37). Dotychczas na terenach zabużańskich spotyka się Polaków o nazwisku Puszkin oraz Puszko, Puszkiewicz, Puszkinicz. Prawdopodobnie samo nazwisko Puszkin jest pochodne od starolechickiego imienia (później nazwiska) Puszko: syn Puszki - Puszkin. Puszkowie, polska rodzina szlachecka używająca herbu Terebesz, od najdawniejszych czasów zamieszkiwała Wilno oraz powiaty oszmiański, brasławski (tu znajdowała się wieś szlachecka Puszki), wileński; w tym ostatnim należał ongiś do nich majątek Kiędzierowszyzna. Spokrewnieni byli m. in. z Kozłowskimi i Jodkami. (CPAH Litwy w Wilnie, f. 391, z. 1, nr. 1326; f. 391, z. 4, nr. 2378; f. 391, z. 10, nr. 308). Nie wykluczone, iż wywodzili się oni z Królestwa Polskiego. Przemysław Dąbkowski w pracy "Wędrówki rodzin szlacheckich". (Lwów 1925, s. 24) pisze: "Z Wielkopolski pochodził Stanisław Puszka (Puszko) , 1437, który trzymał część wsi królewskiej Różniów w pewnej sumie ustąpionej mu przez poprzednich posiadaczy... Przez małżeństwo z wdową Potencjanną Rożniowską, która z pierwszego małżeństwa miała syna Wierzbiętę, pomnożył on swą posiadłość"...

Rosyjskie opracowania genealogiczne wyprowadzają Puszkinów od półmistycznego Radszy, słowiańskiego szlachcica, który miał przybyć do Moskwy w XIII wieku z Państwa Niemieckiego. Według jednych miał to być Serb, według innych - Rusin... Piotr Dołgorukow (Russkaja rodosłownaja kniga, cz. 4, s. 183, Petersburg 1857) podaje: "Przodek ich Grigorij Aleksandrowicz, mający przezwisko Puszka, żył w drugiej połowie XIV wieku i był potomkiem Radszy w siódmym pokoleniu".

"Obszczij Gierbownik Dworianskich Rodow Wsierossijskoj Impierii" (t. 4, s. 22) pisze o pochodzeniu innego rodu rosyjskiego od tegoż przodka:" Protoplasta rodu Musinów-Puszkinów, mąż zacny Radsza, pochodzący ze znatnej Słowiańskiej familii, wyjechał do Rosji z Giermanii we dni kniażenia Świętego Błagowiernego Wielkiego Kniazia Aleksandra Newskiego. Od tego Radszy pochodzą Buturlinowie, Kołogriwowowie, Niekłudowowie, i inne znatne familie. Praprawnuk Radszy Hrehory Puszka miał wnuka Michajła po przezwisku Musa"...

Trudno powiedzieć, czy legendarny Radsza naprawdę istniał (mógł zresztą być Lechitą) i czy Puszkinowie pochodzą od niego, czy od któregoś z polskich Puszków. Przecież sam wybitny rosyjski heraldyk L. Sawiołow zaznacza, że "Obszczij Gierbownik Dworianskich Rodow" zawiera niekiedy "najbardziej bezsensowne bzdury". (Por. jego "Lekcje po russkoj genealogii", s. 39, Moskwa 1908).

Nawet gdyby A. Puszkin nie pochodził z rodu lechickich Puszków, to i tak w żyłach jego płynęła duża domieszka krwi polskiej odziedziczona po słynnych moskiewskich domach wywodzących się ze szlachty polskiej: Łuninów, Czaadajewów, Wołyńskich, Golicynów, Czemyszewów, Wieniewitinowów, Woroncowów. (Por. N. K. Tieletowa, Zabytyje rodstwiennyje swiazi A. S. Puszkina, Leningrad 1981).

Można też dodać, że w ciągu XIX wieku reprezentanci rodu Puszkinów spokrewnili się z polskimi domami Kozłowskich, Poniatowskich, Stankierów.

Opracował dr Jan Ciechanowicz

Na zdięciu: *Herb rodu polskich panów Puszkinów "Szeliga".*

27, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

16.50. Навіны (з сурдаперакладам). 17.00. Мультфільмы. 17. 25. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 17.35. Незабыўнае: вайна і людзі. (Гр.). 18.00. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Вялікая Айчынная». Дак. фільм. 9-я серыя. 18.50. «Лідская панарама». (Гр.). 19.30. Выбар праз выбары. (Гр.). 19.50. Што на свеце пачуваецца... 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. Пяць хвілін на жарты. 21.40. Студыя «Тэлесябрына». 21.45.Спартыўны тэлекур 'ер. 22.05. «Джанга зноў наносіць удар». Маст. фільм. (Італія). 23.40. Пад купалам Сусвету. 23.50. НІКа. 00.05. Надвор 'е. 00.15. «Зубры» гуляюць у амерыканскі футбол.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

17.00. Новости. 17.30. Лица Российкой политики А. Чубайс. 17.45. Азбука собственника. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая Роза». Телесериал. 18.55. «Мы». Авторская программа В. Познера. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости. 20.45. Этот таинственный Майкл. . . 21.25. Все флаги в гости к нам. 22.55. Футбол. Чемпионат мира. Сборная Боливии— сборная Испании. В перерыве— Новости. 00.55. Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются. . . Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Время деловых людей. 7.30. Устами младенца. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.25. Утренний концерт. 8.40. Обратный адрес. 9.10. «Городок». Развлекательная программа. 9.35. Телегазета. 9.40. Крестьянский вопрос. 15.20. Бизнес в России. 15.50. Там-там новости. 16.05. Новая линия. 16.50. Спасение 911. 17.45. Праздник каждый день. 17.55. Реквием. 18.25. Наш сад. 19.25. Подробности. 19.35. «Черная кобра». Художественный фильм. 21.20. Момент истины. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. Семь нот в тишине.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 9.05, 19.05. Сериал пр-ва Англии. 10.00, 13.00, 20.30, 23.45. Новости. 10.10. Программа для детей. 11.05. «Династия Колби». Сериал. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Приятное с полезным. 12.20. Английский язык. 12.30. С верой в новое. 13.10. Хроника 80-х. 13.30. История центральной Европы. 14.00. Необычные места. 14.15. Огнем и мечом. 14.30. Это история? 14.35. Видеогид. 15.00. «Счастливчик помимо воли». Худ. фильм. 16.10. Репортаж. 16.30. Летнее MTV. 17.00. Программа для подростков. 17.35. Иные голоса. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. Квант. 19.30. Рок-журнал. 20.00. Вечеринка. 21.10. Телетеатр. 22.55. Спортивная студия. 01.45. Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

8.30, 14.00, 19.00, 22.00, 01.00. Панорама. 8.35. Пейзаж. 8.40, 16.35. Мультсериал. 9.05, 19.05. Местная программа. 9.35. Тележурнал. 10.10, 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал. 10.35. Каникулы во второй программе. 11.00, 16.05, 20.05. Док.фильм. 12.00. Каникулы с привидениями. 12.55, 01.05. Музыкальное лето во второй программе. 14.15. Цирки мира. 15.30. Программа о животных. 17.00. «Неизвестный». Худ. фильм. 18.00. Обзор кинохроник. 19.35. Телетурнир. 21.00, 01.50. «Здровко». Сриал. 21.30. Автожурнал. 22.30. Спорт. 22.40. Репортеры второй программы представляют. 23.00. «Макс Монроу — непокорный». Худ. фильм. 00.30. Марафон трезвости. 01.35. Ночь и стресс.

28 ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 15.50. Эканамікст. 8.20, 23.30. Надвор 'е. 8.30. «У крузе Задыяка». Маст. фільм для дзяцей. 8.50, 21.35. Пяць хвілін на жарты. 8.55, 22.45. Пад купалам Сусвету. 9.05. «Джанга зноў наносіць ўдар». Маст. фільм. 12.05. «Праспект». Інфармацыйна-аналітычная праграма. 12.30. «Нов і К» Топ-10. 13.30. Навіны. 13.40. Беларуская літаратура. 14.40. Гісторыя. 14.40. Матэматыка. 15.10. «Еўрапескі калейдаскоп». 15.45, 17.00. Мультфільм. 16.00. Абласныя навіны. (Віцебск). 16.15. «Дзедка за рэпку». Парады агароднікам. 16.50. Навіны (з сурдаперакладам). 17.25. Навіны Бі-бі-сі. 18.00. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Вялікая Айчынная». Дак. фільм. 10-я серыя. 18.50. «У сэрцы жыве надзея». «Сустрэча з галоўным рэдактарам часопіса для інвалідаў «Надзея» В. Г. Янчанка. 19.15. Мост. 19.40. Метраном. 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.40. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Час выбраў нас». Маст. фільм. 1-я серыя. 22.55. Стоп-кадр. 23.15. НІКа. 23.40. Шоў-цэнтр «Вольны вецер» прадстаўляе. . .

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.30. Утро. 7.45. Обзор рынка недвижимости. 8.00, 17.00, 20.00, 22.50. Новости. 8.20. Домисолька. 8.40. «Дикая Роза». Телесериал. 9.40. Мультфильм. 9.50. Теннис. Уимблдонский турнир. 10.50, 00.55. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости. (с сурдопереводом). 11.20. Что? Где? Когда? 14.25. Предприниматель. 15.00. Дело. 15.10. «Война гоботов». Мультсериал (США). 15.40. Волшебная стрела. 16.00. 440 герц. 16.40. Планета. 17.25. На X Международном конкурсе им. П. И. Чайковского. 17.45. Еще раз о приватизации. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая Роза». 18.55. Тема. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Из первых рук. 20.55. Футбол. Чемпионат мира. Сборная Ирландия— сборная Норвегии. 22.35. Программа «Х». 22.55. Футбол. Чемпионат мира. Сборная России— сборная Камеруна.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются. . . Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Время деловых людей. 7.30. Клуб «Желтая подводная лодка». 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Поехали! 8.40. Чемпионат мира по футболу. Германия— Корея. 2-й тайм. 9.35. Телегазета. 9.40. Крестьянский вопрос. 15.20. Мульти-пульти. 15.30. Там-там новости. 15.45. Новая линия. 16.30. М-трест. 16.45. «Похождения ваучера. 17.05. Господа-товарищи. 17.20. Праздник каждый день. 17.30. Без гнева и пристрастия... 18.00. Никто не забыт. 18.05. Премьера худ. телефильма «Санта-Барбара». 19.25. Чемпионат мира по футболу. Италия— Мексика. В перерыве— подробности. 21.30, 22.55. «Не оставляйте стараний, маэстро...» Юбилейный вечер Булата Окуджавы. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель.

ПОЛЬША-I

7.00, 9.25. Кофе или чай? 9.05. Мультфильм. 10.00, 13.00, 20.30, 23.45. Новости. 10.10, 17.00. Программа для детей. 11.00. «Жизнь». Сериал. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Рынок труда. 12.20. Английский язык. 12.30. Море без моря. 13.10. Образовательное телевидение. 13.15. Зонд. 13.45. Звездное путешествие. 14.00. Охота на динозавров. 14.15. Кухня. 14.30. Наша балтика. 14.45. Рисуй с нами. 15.00. «Барнум». Худ. фильм. 16.30, 22.45. Репортаж. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. Энциклопедия второй мировой войны. 19.05. Кролик Бугс представляет. 19.30. Поет Эдита Бартошевич. 20.00. Вечеринка. 21.10. «Азартный». Худ. фильм. 23.00. Спортивная студия. 02.25. Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

8.30, 14.00, 19.00, 22.00, 01.00. Панорама. 8.35. Пейзаж. 8.40, 16.35. «Приключения Блэка». Сериал. 9.05, 19.05. Местная программа. 9.35. Над водой. 10.10, 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал. 10.35. Каникулы во второй программе. 11.00, 14.15. Док. фильм. 11.05. Программа для детей. 11.30. Поет Ирина Сантор. 12.00. «Запретная любовь. 13.00. Музыкальное лето во второй программе. 15.30. Летный журнал. 16.05. Оружие XX века. 17.00. «Неизвестный». Худ. фильм. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Тележурнал. 18.10. Поиски правды. 19.20, 22.30. Спортивная студия. 21.20. Телетурнир. 22.40. Экология. 22.50. Публицистическая программа. 23.00. «Наследство». Худ.фильм. 01.05. «Кузен из Америки». Сериал.

29, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 20.25. Пяць хвілін на жарты. 8.15, 23.15. Надвор 'е. 8.25. Планета людзей. 8.55, 22.50. Пад купалам Сусвету. 9.05. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Час выбраў нас». Маст. фільм. 1-я серыя. 10.10. Дак. фільм. 10.35. Настальгічны дывертысмент. 11.35. Што ні край, то свой звычай. 12.30. Відзьма-нявідзьма. 13.30. Навіны. 13.40. Матэматыка. 14.10. Гісторыя. 14.40. Фізіка. 15.10. Мультфільм. 16.00. Абласныя навіны. (Гомель). 16.15. Кінанарыс. 16.35. Шукаем ініцыятыўных. 16.50. Навіны (з сурдаперакладам). 17.00. Запрашэнне да роздуму. 17.25. Навіны Бі- бі-сі. 18.00. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Вялікая Айчынная». Дак. фільм. 11-я серыя. 18.50. «Карамболь». Ток-шоу з удзелам народнага артыста Расіі А. Калягіна. 19.20. Першы міжнародны фестываль фальклору. «Траецкі вянок». 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. «Час выбраў нас». Маст. фільм. 2-я серыя. 23.00. НІКа. 23.25. Дзесяць хвілін плюс стагоддзе.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.30. Утро. 7.45. Обзор рынка недвижимости. 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. 8.20. «Дикая Роза». Телесериал. 8.50. Футбол. Чемпионат мира. Сборная России— сборная Камеруна. 10.50, 01.05. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Дживс и Вустер». Телесериал. 14.25. Предприниматель. 15.10. «Война гоботов». Мультсериал (США). 15.40. Джэм. 16.10. Ответы. 16.40. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 17.25. Еще раз о приватизации. 17.30. Лица российской политики. В. Шумейко. 17.45. Технодром. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая Роза». 18.55. Кинопанорама. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Монолог. 20.55. «Дорогой Горбачев». Худ. фильм (Италия). 22.30. В гостях у Муслима Магомаева. 23.05. Футбол. Чемпионат мира. Сборная Марокко— сборная Голландии.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются. . . Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Время деловых людей. 7.30. Доброе утро, Европа! 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Утренний концерт. 8.45. Худ. телефильм. «Санта-Барбара». 9.35. Телегазета. 9.40. Крестьянский вопрос. 15.20. Студия «Рост». 15.50. Там-там новости. 16.05. Новая линия. 16.50. Далай-лама в Москве. 17.00. Не быть динозавром. 17.15. Аудиенция. 18.00. Праздник каждый день. 18.10. Л-клуб. 19.25. Подробности. 19.35. Чемпионат мира по футболу. Бразилия— Швеция. 21.30. Фильм-премьер. 21.45. Никто не забыт. 21.50. Я— лидер. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. Экран криминальных сообщений. 23.05. Ночной сеанс. «Навсегда».

ПОЛЬША-I

7.00, 9.25. Кофе или чай. 9.05. «Я бы хотел побриться». Худ. фильм. 10.00, 13.00, 20.30, 24.00. Новости. 10.10. Программа для детей. 11.00, 19.05. «Пароль: люблю тебя». Сериал. 11.55, 17.50, 00,15. Музыкальная программа. 12.00. Четверть часа на экране. 12.20. Английский язык. 12.30. Пейзаж с пустыней. 13.10. Образовательное телевидение. 13.10. Каталог памятников. 13.20, 13.50, 16.50. Летняя музыка. 13.30. История польского радио. 14.10. О польских восстаниях. 15.00. Худ. фильм. 17.00. Программа для молодежи. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. Здоровье. 20.00. Вечеринка. 21.10. «Полицейский и прокурор». Сериал. 22.00. Пульс дня. 22.20. Спортивная студия. 00.20. «Поезд». Худ. фильм. 02.05. Вроцлав-94.

ПОЛЬША-II

8.30, 14.00, 19.00, 22.00, 01.10. Панорама. 8.35. Пейзаж. 8.40, 16.35. Мультсериал. 9.05, 19.05. Местная программа. 9.35. Тележурнал. 10.10, 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал. 10.35. Каникулы во второй программе. 11.00. Европа: чудеса природы. 12.00. «Перстень и роза». Сериал. 13.00. Музыкальное лето во второй программе. 14.15. Цирки мира. 15.30, 19.20. Спорт. 16.00. Приветствие. 16.05. Репортаж. 17.00. «Неизвестный». Худ. фильм. 17.50. Розыгрыш лото. 18.00. Чудо мира. 21.20. Колесо фортуны. 22.30. Экспресс репортеров. 23.05. «Радиороманс». Сериал. 23.40. Док.фильм. 00.55. Музыкальная программа. 01.15. Арт-ночь.

30, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 20.25. Пяць хвілін на жарты. 8.15, 00.05. Надвор 'е. 8.25. Мультфільм. 8.45, 23.40. Пад купалам Сусвету. 8.55. «Час выбраў нас». Маст. фільм. 2-я серыя. 11.00. «Адвержаны». Прэм 'ера дак. фільма. 11.50. Россыпы гукаў і фарбаў. 13.20.Дзесяць хвілін плюс стагоддзе. 13.30. Навіны. 13.40. Беларуская літаратура.14.10. Матэматыка. 14.40. Фізіка. 15.10. «Як дапамагаюць ахвярам злачынстваў ў ЗША». Дак. фільм. 16.00. Абласныя навіны. (Гр.). 16.15. Незабыўнае: вайна і людзі. (Гр.). 16.50. Навіны (з сурдаперакладам). 17.00. Студыя «Тэлесябрына». 17.25. Навіны Бі-бі-сі. 18.00. Зачытайце маё пісьмо... 18.05. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Вялікая Айчынная». Дак. фільм. 12-я серыя. 18.55. Жыццё і смерць капітана Гастэлы. 19.10. Першы міжнародны фестываль фальклору. «Галасы вякоў». 20.10. Пазіцыя ўрада. 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. «Залатая дзесятка». Тэлегульня. 22.55. «Час выбраў нас». 3-я серыя. 23.50. НІКа. 00.15. Тое-сёе пра піва.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО

5.30. Утро. 7.45. Обзор рынка недвиждимости. 8.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. 8.20. Веселые нотки. 8.40. «Дикая Роза». Телесериал. 9.10. В мире животных (с сурдопереводом). 9.50. Теннис. Уимблдонский турнир. 10.50, 23.50. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Дживс и Вустер». Телесериал. 14.25. Предприниматель. 15.10. «Война гоботов». Мультсериал. 15.40. Мультитроллия. 16.00. ...До 16 и старше. 16.40. За кулисами. 17.25. На X Международном конкурсе им. П. И. Чайковского. 17.45. Загадка СБ. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая Роза». 18.55. В поисках утраченного. О популярном певце прошлых лет Г. Виноградове. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Знак вопроса. 20.55. Лотто «Миллион». 21.25. «Мигранты». Худ. фильм. 23.20. Максима.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются. . . Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Время деловых людей. 7.30. Поехали. 7.40. Всемирные новости Эй-би-си. 8.10. Чемпионат мира по футболу. Бельгия—Саудовская Аравия. 15.20. Студия «Рост». 15.50. Там-там нвости. 16.05. Телегазета. 16.10. Новая линия. 16.55. Здорово живешь! 17.15. Будни. 17.45. Праздник каждый день. 17.55. В мире авто- и мотоспорта. 18.25. Своя игра. 19.25. Подробности. 19.35. Премьера худ. телефильма «Санта-Барбара». 20.25. Пять минут о хорошей жизни. 20.30. Бесшумные лидеры. 21.05, 22.55. Телевизионный театр России. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель.

ПОЛЬША-I

7.00, 9.30. Кофе или чай. 9.05, 19.05. «Маленькое чудо». Сериал. 10.00, 13.00, 20.30. Новости. 10.10. Программа для детей. 11.05. «Полицейский и прокурор». Сериал. 11.55, 00.15. Музыкальная программа. 12.00. Сшей сама. 12.20. Английский язык. 12.30. С развевающейся гривой. 13.10. Образовательное телевидение. 13.15. Зоопарки. 13.40. Высочайшая вершина. 13.55. Возвращение. 14.20. Зеленый ключ. 14.35. Морской журнал. 15.00. Кинокомедия пр-во США. 16.10. Репортаж. 17.00. Программа для молодежи. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. Католическая программа. 19.30, 23.30, 02.35. Развлекательная программа. 20.00. Съешь это сам. 20.15. Вечеринка. 21.10. «Признанный виновник». Худ. фильм. 22.45. Только в первой программе. 23.40. Полицейский журнал. 00.00. Хозяйственные новости. 00.20. Док. фильм. 01.15. «Акла». Худ. фильм.

ПОЛЬША-II

8.30, 14.00, 19.00, 22.00, 01.00. Панорама. 8.35. Пейзаж. 8.40, 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал. 9.05, 19.05. Местная программа. 9.35. Тележурнал. 10.00. Трансляция заседаний сейма. 16.00. Приветствие. 16.10. Польский военный флот в 1918-1939 годах. 16.35. «Тарзан». Сериал. 17.00. «Проклятый двор». Сериал. 18.00. Программа о животных. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Док. фильм. 21.00, 23.00, 00.10. Люблю кино. 22.30, 02.20. Спортивная студия. 22.40. История об истории. 23.10. «Самоволка». Худ. фильм.

1, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 17.00. Эканаміст. 8.20, 23.35. Надвор 'е. 8.30. Фільм-канцэрт. 8.50, 20.25. Пяць хвілін на жарты. 8.55, 23.10. Пад купалам Сусвету. 9.05. «Час выбраў нас». Маст. фільм. 3-я серыя. 10.15. Музы не мяўчалі. 11.15, 12.30. «Валадарская дружына». Тэлевізійны фестываль. 12.00. «Салдаткі». Дак. фільм. 13.15. Пазіцыя ўрада. 13.30. Навіны. 13.40. Беларуская літаратура. 14.10. Гісторыя. 14.40. Матэматыка. 15.10. Тэлеклуб «Пошук». 16.00. Абласныя навіны (Магілёў). 16.15. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Любімыя песні майго дзеда». 16.50. Навіны (з сурдаперакладам). 17.10. Мультфільм. 17.25.Дзённік Прынёмання. (Гр.). 17.35, 18.50. «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). 18.00. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Вялікая Айчынная». Дак. фільм. 13-я серыя. 19.15. «Адлюстраванне». Прэм 'еры дак. фільма.. 19.35. Дзелавая размова. Сустрэча з генеральным дырэктарам вытворчага аб 'яднання «Мінскбудматэрыялы» А. Д. Цюцюновым. 20.10. Студыя «Тэлесябрына». 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. «У бой ідуць адны «Старыя». Маст. фільм. 23.30. НІКа. 23.45. «Я+Я». Мужчына і жанчына.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.30. Утро. 7.45. Новый старт. 8.00, 20.00, 23.00. Новости. 8.20. Сорока. 8.40. «Горячев и другие». Худ. телесериал. 32-я серия. 9.10. Огород круглый год. 9.40. Теннис. Уимблдонский турнир. Полуфинал. 10.45, 00.20. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.25. «Дживс и Вустер». Телесериал. 14.25. Предприниматель. 14.55. Бизнес-класс. 15.10. Фильм-детям. «Домино». 16.05. Футбол. Чемпионат мира. Сборная Аргентины— сборная Болгарии. 18.15. «Горячев и другие». 32-я серия. 18.45. Погода. 18.50. Поле чудес. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Торжественная церемония закрытия и концерт лауреатов X Международного конкурса им. П. И. Чайковского. 23.10. Мгновения большого футбола. 23.30. В клубе детективов. «Ден Огаст». 9-я серия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются. . . Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Время деловых людей. 7.30. Поехали. 7.40. Всемирные новости Эй-би-си. 8.10. Чемпионат мира по футболу. Греция— Нигерия. 10.10. Худ. телефильм «Санта-Барбара». 15.20. Один день в сельской школе. 15.50. Там-там новости. 16.05. Военный курьер. 16.20. Новая линия. 16.50. Дисней по пятницам. «Ловушка для родителей-III» 2-я серия. 17.45. Праздник каждый день. 17.55. Телегазета. 18.00. »Лавка миров». Программа для любителей фантастики. 19.25. Подробности. 19.35. «К-2» представляет: «Абзац». 21.05, 22.55. Премьера телеэкрана. «Хочу сделать признание». 1-я и 2-я серии. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель.

ПОЛЬША-I

7.00, 9.30. Кофе или чай. 9.05. «Это твой сын». Худ. фильм. 10.00, 13.00, 20.30, 24.00. Новости. 10.10, 17.00. Программа для детей. 11.05. «Молодые наездники». Худ. фильм. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Школа для родителей. 12.20. Английский язык. 12.30. Сельскохозяйственный журнал. 13.10. Образовательное телевидение. 15.00. «Последний звонок». Худ. фильм. 16.45. Репортаж. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Киноэкспресс. 18.40. Тележурнал. 19.00. Свидание «втемную». 19.45. Сатирическая программа. 20.00. Вечеринка. 21.10. «Чек уже в дороге». Комедия. 22.45. Пульс дня. 23.15. Четверть часа. 23.30. Шанс. 00.10. «Командование в аду». Худ. фильм. 01.40. Концерт.

ПОЛЬША-II

8.30, 14.00, 19.00, 22.00, 01.10. Панорама. 8.35. Пейзаж. 8.40. «Приключения супермена». Сериал. 9.05, 19.05. Местная программа. 9.35. Над водой. 10.00. Трансляция заседаний сейма. 16.00. Приветствие. 16.05. Оружие XX века. 16.35. Мультфильм. 17.00, 02.15. «Улететь отсюда». Сериал. 17.45. Театральный фестиваль. 18.00. Чудо мира. 18.30. Телетурнир. 22.30. Спортивная программа. 22.40. Развлекательная программа. 23.15. «Остановка Аляска». Сериал. 00.00. Телетеатр. 01.15. Рок-ночь.

2, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 23.10. Пяць хвілін на жарты. 8.15. Надвор 'е. 8.25. «У бой ідуць адны старыя». Маст. фільм. 10.00, 23.15. Пад купалам Сусвету. 10.10. Здароўе. 10.40. Паказвае Гродна. 11.40. «Сталіца». Тэлечасопіс. 12.00. Белыя і чорныя. 12.30. Да 10-годдзя Мінскага метрапалітэна. 13.00. «Пяць зорак». Тэлегульня. 14.00. Мультсерiал для дзяцей і дарослых. 14.35. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. Па слядах аперацыі «Багратыён». 15.10. «Вялікая Айчынная». Дак. фільм. 14-я серыя. 16.00. Урачыстае пасяджэнне і канцэрт, прысвечаныя 50-годдзю вызвалення Беларусі. 19.50. Трэці тайм. 21.00. Панарама. 21.35. «Зоркі на экране. «Падранкі». Маст. фільм. 23.25. «Каскад». Пра бізнес і бізнесменаў. 23.40. Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО:

6.30. Субботнее утро делового человека. 7.15, 00.00. Теннис. Уимблдонский турнир. Полуфинал. 7.45. Православная проповедь митрополита Кирилла. 8.00. Зов джунглей. 8.30. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 10.00. Утренняя почта. 10.30. Медицина для тебя. 11.00. Новости культуры. 11.10. Смак. 11.25. Я— женщина. 12.00. Одесской киностудии— 75. Худ. фильм «Два Федора». 13.25. Телескоп. 14.00. Новости (с сурдопереводом). 14.20. Лабиринт. 14.50. «Кэтвизл». Худ. телесериал для детей (Англия). 4-я серия. 15.15. Голоса России. 15.25. Эксклюзив. 16.05. Мультфильм. 16.15. В мире животных. 16.55. Брейн ринг. 17.50. До и после... 18.45. Худ. фильм «Бьюлаленд». (США). 2-я серия. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости плюс. 20.45. Худ. фильм. «Комиссар». 4-я серия. 21.45. Футбол. Чемпионат мира. 1/8 финала. 23.45. Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 7.25. Студия «Рост». 7.55. Сказки для родителей. 8.25. Парламентская неделя. 8.55. Пилигрим. 9.40. Творчество счастливых снов. 10.10, 21.20. Телеэрудит. 10.15. Как жить будем? 11.05. «Единственная». Худ. фильм. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.20. «О тех, кого помним и любим...» Борис Бабочкин. 14.20. Сигнальный экземпляр. 14.30. Изабель. 15.15. Репортер. 15.30. XX век в кадре и за кадром. 16.20. Футбол без границ. 17.15. Шарман-шоу. 18.15. Праздник каждый день. 18.25. Устами младенца. 19.25. «Красный гаолян». Худ. фильм. (Китай). 21.25. Совершенно секретно. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. Программа «А». 23.25. Чемпионат мира по футболу. Матч 1/8 финала.

ПОЛЬША-I

8.00. Агрорынок. 8.45. Все об огороде. 9.10, 19.10. «Банк не с той Земли». Сериал. 10.00, 13.00, 20.30, 23.05. Новости. 10.10. Зерно. 10.35. 5-10-15. 11.40, 12.45, 14.50, 17.25. Лето с первой программой. 12.00. Подводная одиссея команды Кусто. 13.10. Репортаж. 13.35. Таков мир. 13.55. Шопен в Лазенках. 14.20. Вокруг творца. 15.00. Мультфильмы Диснея. 16.15. Телетеатр. «Триумфальная арка». 17.35. Сенсации XX века. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Музыкальная программа. 20.00. Детский тележурнал. 20.10. Вечеринка. 21.10. «Победа». Худ. фильм. 23.20. Спортивная студия. 01.30. «Навязчивая идея». Худ. фильм. 03.00. «Опасное лето». Худ. фильм.

ПОЛЬША-II

8.30, 19.00, 22.00, 01.00. Панорама. 8.35. Репортаж. 9.00. Программа для детей. 10.00. Такие одинокие. 10.20. Урок языка глухих. 10.25. Приветствие. 10.40. Сообщество в культуре. 11.05. Док. фильм. 11.40. Дыра в корзине. 12.00. Век танца. 13.00. Академия польского кино. 14.45. Театральный фестиваль. 15.00. Тележурнал. 15.30, 19.30, 01.05. Спортивная студия. 16.20. Студия второй программы. 16.25. Животные мира. 16.55. Розыгрыш лото. 17.00, 18.30. Телетурнир. 18.00. «Полный дом». Сериал. 19.05. Местная программа. 22.25. Слово на воскресенье. 22.30. Концерт. 23.25. «Дилижанс». Вестерн.

3, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10. «Глекавы». Дак. фільм. 8.30. Успаміны пра фашысцкую няволю. 8.50. Існасць. 9.20. «Зоркі» на экране. «Падранкі». Маст. фільм. 10.55. Мультсерыял для дзяцей і дарослых. 11.25. MTV. 12.10. Нядзельнае тэлекафэ «Мая мама». 12.40. Маналогі аб вайне. 13.35. «Праз усю вайну». Фільм-канцэрт. 14.05, 17.50, 18.05. Студыя «Тэлесябрына». 15.05. «Успамнім, сябры».Ушанаванне ветэранаў спорту, удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны.15.25.Спартыўнае свята, прысвечанае 50-годдзю вызвалення Беларусі: Першы мінскі міжнародны марафон; Суперкубак Рэспублікі па футболу. 18.20. «Жыві, родная Беларусь». Па старонках фільма-канцэрта. 19.50. «Мне памятаецца». Кіназамалёўка. 20.00. Панарама. 20.40. Пяць хвілін на жарты. 20.45. Калыханка. 21.05.Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Пасля Перамогі». Прэм 'ера тэлесерыяла Беларускага тэлебачання. 1-я серыя. 21.45. «Вызваленне». «Напрамак галоўнага ўдара». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. 23.50. Свята горада Мінска.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.45. Утренняя разминка. 7.00. Час силы духа. 8.00. Марафон-15. 8.30. С утра пораньше. 9.00. Полигон. 9.30. Спортлото. 9.45. Пока все дома. 10.15. Утренняя звезда. 11.05, 23.05. Теннис. Уимблдонский турнир. Финал. 11.45. «Контрольная для взрослых». Телесериал. Фильм 5-й. 12.30. Вагон 03. 13.00. «Пиф и Геркулес». Мультсериал. 13.10. «Подводная одиссея команды Кусто». Док. сериал. 14.00. Новости (с сурдопереводом). 14.20. Диалог в прямом эфире. 15.00. Япония с А. Колошиным. 15.30. Шпаргалка. 15.35. Променад в Мариинском. 16.25. Клуб путешественников. 17.15. Живое дерево ремесел. 17.20, 23.00. Новости. 17.30. Телелоция. 17.40. «Кот Феликс», «Настоящие охотники за привидениями». Мультфильмы (США). 18.30. Бомонд. 18.50. Пьер Ришар в кинокомедии «Манжклу» (Франция). 21.00. Воскресенье. 21.50. Спортивный уик-энд. 22.10. Любовь с первого взгляда.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 7.25. Мульти-пульти. 7.45. Студия «Рост». 8.15. Доброе утро. 8.45. Лучшие игры НБА. 9.45. Художник Олег Толстой. 10.00. Аты-баты... 10.30. «Де факто». Международная программа. 11.00. Киномарафон. «История смешного». 12.40. Крестьянский вопрос. 13.20. «Не вырубить...». 13.35. «Шаги Победы». Трансляция из Минска. 14.50.Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1». Гран-при Франции. 17.00. «Гуфи и его команда». «Черный плащ». 18.00. Праздник каждый день. 18.10. Кино в июле. 18.25. Дженльмен-шоу. 19.25. У Ксюши. 19.55, 23.25. Чемпионат мира по футболу. Матч 1/8 финала. 22.00. Коробка передач. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. Балет Санкт-Петербурга.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. 11.45. Школа выживания. 12.15. Док. фильм. 12.15. Телеконцерт пожеланий. 13.45. С камерой среди зверей. 14.00. Музыкальная почта. 14.50. В старом кино. 16.30. Сто вопросов. 17.00. Путешествия. 17.40. Антенна. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. «Династия Колби». Сериал. 19.20. Семь дней — мир. 19.30. Тележурнал. 20.00. Вечеринка. 20.30. Новости. 21.10. «Синатра». Сериал. 22.05. Развлекательная программа. 22.45. Семь дней — мир. 23.15. Миниатюры. 23.20. Спортивная студия. 01.20. «Три дня Кондора». Худ. фильм.

ПОЛЬША-II

8.30. Эхо недели. 9.00. Мультсериал. 9.25. Слово на воскресенье. 9.30. Фильм для глухих. 10.20. Приветствие. 10.30. Местная программа. 11.30, 12.50, 14.40, 15.25, 17.15. Развлекательная программа. 12.00. Программа для детей. 13.00. Музыкальный вестерн. 15.00. Программа о животных. 15.30. Путешествие во времени и пространстве. 16.30. Такая прекрасная пара. 17.00. Свалка. 17.25. Сериал пр-ва США. 17.50. Телетурнир. 18.25, 01.20. Спортивная студия. 19.50. Чемпионат мира по футболу. 22.00, 01.00. Панорама. 22.25. Концерт. 23.15. «Дом Франка». Сериал. 00.05. Концерт. 01.05. Театральный фестиваль.

RELAKS • ROZRYWKA • HUMOR

STATYSTYKI PEŁNE SPRZECZNOŚCI

Problem, czy kobiety są dyskryminowane we współczesnym świecie, czy też nie, jest przyczyną nieustających sporów. Część kobiet twierdzi, że ukryta dyskryminacja jest rzeczą powszednią, że można się z nią spotkać na każdym kroku. Część mężczyzn uważa, że kobietom przewraca się w głowach, że mają tyle samo praw co oni i ciągle im mało (nie wspominamy o tych, którzy uważają, że kobiety nie powinny mieć żadnych praw).

Nie ma w tym nic niezwykłego, że odczucia obu płci różnią się w tym względzie. Na ile się różnią, usiłują ustalić biura badania opinii publicznej, które za pośrednictwem sondaży sporządzają co jakiś czas portret statystycznej Polki.

Wizerunek ten zależy od tego, czego biura chcą się dowiedzieć od respondentek. Badania zazwyczaj nie są więc porównywalne. Niewiele też z nich wynika. Gdyby bowiem sporządzono portret statystycznej Polki i statystycznego Polaka, to być może udałoby się wyciągnąć z tego jakieś ciekawe wnioski. Portret kobiet jest sztuką dla sztuki, uprawianą jednak z dużym zacięciem przez firmy sondażowe.

Ostatnio opracowania statystycznego obrazu Polki podjęło się CBOS wespół z Cambridge Uniwersity. Cykl badań obejmował m.in. kontakty rodzinne, życie osobiste, aspiracje zawo-

dowe, ocenę równości szans zawodowych kobiet i mężczyzn oraz ocenę społecznych skutków ustawy antyaborcyjnej.

Zaskakujące wyniki

Większość respondentek jest zadowolona ze swojego życia, ze swoich dzieci (jeszcze bardziej) i z małżeństwa (skąd się biorą te rozwody, czyżby to mężczyźni byli niezadowoleni ze swoich partnerek?). Zaskakujący jest w świetle powyższych badań fakt, że aż 40 procent kobiet zna osobiście lub z widzenia przynajmniej jedną kobietę, która podczas konfliktów małżeńskich jest bita przez męża (tylko 16 procent kobiet przyznaje się, że mąż przynajmniej raz je uderzył). Trudno przecież uwierzyć, że przemoc współmałżonków jest powodem do zadowolenia.

A 60% kobiet ma dobre samopoczucie, skoro wyraża zadowolenie ze swojego wyglądu. Statystyczna kobieta jest natomiast niezadowolona z sytuacji materialnej jej rodziny, oszczędza więc na sobie, odmawiając sobie kupna nowych ubrań, butów lub wizyty u fryzjera. Jak w tej sytuacji udaje im się zachować dobre samopoczucie z powodu własnego wyglądu, pozostaje tajemnicą.

Więcej niż połowa czynnych zawodowo kobiet czuje się pewnie w pracy i nie liczy się z możliwością jej utraty. Jednocześnie aż 80% respondentek uważa, że w razie gdyby do tego doszło, miałyby trudności ze znalezieniem nowej pracy. Połowa respondentek jest też zdania, że kobiety są bardziej zagrożone utratą pracy niż mężczyźni i mają mniejsze możliwości znalezienia nowej. Tylko 2% respondentek uważa, że kobiety mają większe możliwości uzyskiwania wyższych zarobków niż mężczyźni oraz awansowania na kierownicze stanowiska (przeszło połowa podziela pogląd przeciwny). Respondentki sceptycznie się odnoszą do możliwości robienia kariery zawodowej lub prowadzenia z powodzeniem własnej firmy.

Kobiety uważają, że w porównaniu z mężczyznami, mają mniejsze szanse na rynku pracy, ponieważ są obciążone obowiązkami domowymi, dyskryminowane z powodu płci, mają gorsze predyspozycje, a rynek pracy jest dla nich niekorzystny. Jednocześnie gdyby w nowej pracy zaproponowano im kierownicze stanowisko, aż 71% respondentek nie zgodziłoby się go objąć.

Prawda to czy fałsz

Sukces zawodowy, awans społeczny i potrzeba samorealizacji to trzy ostatnie przyczyny, które skłaniają kobiety do podjęcia pracy. Zazwyczaj - zgodnie z wynikami badań - motorem ich aktywności zawodowej jest konieczność utrzymania siebie i rodziny, zapewnienie sobie niezależności finansowej oraz czysto towarzyska chęć bycia między ludźmi.

Idealna praca, o której marzy polska kobieta, powinna być dobrze płatna, interesująca i znajdująca się blisko domu. Główną korzyścią z pracy dla rodziny jest posiadanie pieniędzy. Wśród strat spowodowanych pracą zawodową kobiety na pierwszym miejscu wymieniają zaniedbywanie dzieci. Jednak aż 60 % kobiet nie zrezygnowałoby z pracy zawodowej nawet wówczas, gdyby mąż zarabiał wystarczająco dużo, żeby utrzymać rodzinę na przyzwoitym poziomie.

Być może przyczyny aktywności zawodowej kobiet są zgoła odmienne niż deklarują to respondentki. Zarabianie pieniędzy jest w pełni usprawiedliwione, zaś takie fanaberie jak chęć osiągnięcia sukcesu zawodowego nie przystoją kobiecie. Wszak kobieta powinna realizować się w domu, a nie w pracy. Wszak kobieta, która osiąga w pracy sukces, zgodnie z opinią mężczyzn przestaje być kobietą.

A. M.

DOBRE RADY

TWOJE WŁOSY

Tylko niewiele kobiet może poszczycić się naprawdę pięknymi i zdrowymi włosami. Większośc ma z ich pielęgnacją sporo kłopotów. Jeśli należysz do tej większości, sięgnij po zioła, które są bardzo skutecznym lekiem na różne schorzenia i niedostatki urody włosów.

NA PRZYKŁAD:

• przeciw łupieżowi - znakomicie posłuży nalewka z pokrzywy. Pół szklanki suszonej pokrzywy lub świeżej drobno pokrojonej zalej 1,5 szklanki czystej wódki i odstaw w zakorkowanej butelce na trzy tygodnie. Potym płyn odcedź i zlej do czystej butelki. Parę razy w tygodniu przecieraj nim skórę głowy.

• Gdy włosy przetłuszczają się - pomoże napar ze skrzypu. Dwie garście skrzypu zalej 1 l wrzącej wody i podgrzewaj na maleńkim nogniu przez 20 minut. Potem odcedź zioła, przestudź płyn i płucz włosy po umyciu.

• Włosy słabe i zniszczone - uratuje nalewka z rozmarynu i rumianku. Weź po pół garści obu ziół, wymieszaj je i zalej dwiema szklankami czystej wódki. Nalewkę trzymaj w zakorkowanej butelce przez 2 tygodnie w ciepłym miejscu. Następnie przecedź płyn i nacieraj nim pasemka włosów.

• Gdy włosy wypadają - skutecznie działa nalewka z dwóch łyżek korzenia łopianu zalanych 6 łyżkami spirytusu. Po tygodniu płyn przecedź i raz dziennie nacieraj nim skórę głowy. Włosy zaś płucz w odwarze mieszanki ziół: liści pokrzywy, kłącza tataraku, ziela skrzypu, korzenia łopianu (po3 łyżki). Zioła te zalej litrem wody i gotuj przez 15 minut.

• Dla rozjaśnienia włosów - dobrze jest myć i płukać je w wywarze rumianku. Dwie garście rumianku zalej 1l wody i gotuj przez 30 minut, potem odcedź. Wywar z tego zioła leczy także skórę głowy i wzmacnia cebulki włosowe.

• Włosy ciemne - nie będą traciły koloru, jeśli po umyciu wypłuczesz je w naparze chmielu i tataraku. Odmierz po łyżce stołowej każdego zioła, wymieszaj je, zalej 1l wrzątku i przez 20 minut trzymaj pod przykryciem. Potem odcedź i po ostudzeniu płucz włosy.

CZYSZCZENIE SREBRA

Wyroby ze srebra pokrywają się czarnym nalotem na skutek działania na metal zawartych w powietrzu związków siarki, w wyniku czego tworzy się warstewka siarczku srebra. W mniejszym stopniu srebro ulega utlenianiu, przy czym tlenek srebra ma również czarną barwę. Aby usunąć zaczernienie i przywrócić srebru jasny połysk należy przecierać wyroby papką z kredy i amoniaku, który rozpuszcza siarki i tlenki, a kreda poleruje metal. Z dobrym też skutkiem czyści się srebro pastą do zębów, zwłaszcza drobne wyroby jak łańcuszki, wisiorki, bransolety, broszki. Przedmioty pokrywamy pastą i pocieramy szczoteczką, po czym spłukujemy wodą.

CIEKAWIE WIEDZIEĆ

KTO - ILE

• Jak wiemy, Józef Ignacy Kraszewski jest autorem licznych powieści,opowiadań, szkiców i rozpraw, obejmujących 850 tomów. Należy do najpłodniejszych pisarzy świata. Byli jednak równie pracowici, jak on.

• Lope de Vega napisał 2700 sztuk teatralnych, z których zachowało się tylko 470. Ale i ta liczba jest imponująca.

• Aleksander Dumas-ojciec napisał 250 utworów prozatorskich i 25 dramatycznych.

• Honoriusz Balzac pozostawił 150 utworów (przeważnie powieści).

• Georges Simenon napisał 415 powieści, z których 215 podpisał swoim nazwiskiem. Pozostałe ukazały się pod różnymi pseudonimami.

• Płodny był również Wolter. Napisał do swoich przyjaciół 210 000 listów, nie licząc utworów literackich i rozpraw filozoficznych.

• Jeszcze więcej listów napisał G. B. Shaw - aż 250 000.

• Współczesna pisarka brytyjska, Barbara Cortland, napisała w ciągu 50 lat swego twórczego życia (żyła 80 lat) 395 książek, przy czym w ciągu ostatnich lat swego życia pisała rocznie po 20 powieści.

O PRASIE

Jak się okazuje, "Merkuriusz Polski", który zaczął ukazywać się w Krakowie w 1661 roku, nie był pierwszym czasopismem polskim. Pierwszym były "Nowiny" z 1557 roku. Historia prasy polskiej jest więc starsza o 104 lata. A i to nie jest pewne, gdyż już na początku XVI wieku ukazywały się pierwsze polskie pisma ulotne. A więc - w tym samym czasie, co w Niemczech, Francji i we Włoszech.

• Pierwszeństwo w tej dziedzinie należy jednak do Chin. W 911 roku zaczęła tam wychodzić pierwsza gazeta świata - "King Pao". Wychodziła nieprzerwanie aż do 1883 roku, a więc przez 962 lata!

TO I OWO

• Jak twierdzą uczeni z uniwersytetu w Bostonie (USA), istnieje "bliżej nieokreślony" związek między łysieniem mężczyzn a ich zdrowiem. Nie wiadomo jeszcze na czym on polega, ale pewne jest, że łysi częściej zapadają na zawał serca niż bujnie owłosieni.

• Ustalono natomiast z całą oczywistością, że przeciętny Polak zjada zaledwie 3 kg bananów rocznie, podczas gdy Szwed - ponad 20, Niemiec - 16, a Czech i Słowak - po 8 kg. A ile jedzą bananów na Białorusi?

• Pocieszmy się jednak. Jemy wprawdzie mniej bananów, ale za to jesteśmy w czołówce europejskiej, jeśli chodzi o posiadanie magnetowidów. Pod tym względem wyprzedzamy nawet takie kraje, jak Hiszpania i Włochy, a niewiele tylko ustępujemy Niemcom. No i - rzecz dziwna, ale prawdziwa - narzekamy na biedę, a tylko w ostatnim roku kupiliśmy... 9 000 samochodów!

WIADOMOŚCI ZE ŚWIATA

• Szwajcarska firma meblarska De Sede wykonała niedawno - na zamówienie sułtana Omanu - kanapę długości...102 m. Składa się ona z 426 elementów, łączących poszczególne segmenty w jedną całość. Mebel, wykonany ze skór 250 wołów, kosztował 150 000 dolarow.

• Niedawno pobity kolejny rekord: w ciągu 5 minut 6000 mieszkańców Madrytu zjadło czekoladową roladę o wadze 1 tony. Przysmak - wykonany m. in. z 700 kg mąki, 200 kg cukru i 100 kg masła - był dziełem 12 madryckich cukierników. Jego przyrządzenie trwało 8 godzin.

OŁÓWKIEM SATYRYKA

Rys. MACIEJ MARCHEWICZ

"Głos znad Niemna"
Wydawca:Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul.Dzierżyńskiego 32
tel.44-94-57,44-63-75

Druk : Zakłady Graficzne Grodno, ul.Poligrafistów 4
Zamówienie nr...
Nakład **10000** egz.

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena 250 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
III kw. 1994 r. 5100 rb.,

Redaktor naczelny
Eugeniusz SKROBOCKI